PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IX. - Štev. 215 (2525) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. | TRST, četrtek 10. septembra 1953 | Cena 20 lir

GOSPOD PELLA SE MOTI, ČE MISLI, KO JE TAKO SLABO STARTAL, DA BO KAM PRISEL. NIKAMOR NE BO PRISPEL!

(Iz nedeljskega govora maršala Tita na Okroglici)

Ob desetletnici ljudske vstaje v Beneški Sloveniji

Na tisoče slovenskih mož iz Beneške Slovenije se je v prvi svetovni vojni hrabro borilo proti avstro-ogrskemu in nemškemu cesarstvu. Ko so se leta 1919. vrnili na svoje domove so sicer želi splošno pohvalo vse italijanske javnosti, a v njihovem trdem vsakodnevnem življenju se ni prav nič spremenilo. Beneško Slovenijo so še nadalje zapostavljali videmska prefektura in ministrstva v Rimu. V narodnostnem oziru niso naši ljudje, kljub s krvjo dokazani zvestobi, dobili niti najmanjše narodne pravice. Ko se je oblasti polastil fašizem je uničil še zadnje ostanke narodnih pravic v cerkvi. Razumljivo je, da je vsak dan bolj raslo razočaranje v srcih naših bojevnikov nad italijansko državo. Ker so fašisti brezobzirno teptali vse narodne pravice in pehali našo deželo v vedno večjo revščino, se je razočaranje beneških Slovencev spremenilo v ogorčenje in tih odpor proti takemu mačehovskemu ravnanju.

Odpor je torej že tlel in potreben je bil še veter narodnoosvobodilne borbe, da so se tisoči naših mladih fantov in mož vzdramili in zahtevali s puško v roki skupno s sosednjimi brati v Soški dolini svobodo in enakopravnost. Cim je stopilo prebivalstvo leta 1943 v ožji stik s primi partizanskimi edinicami, so vsi spoznali pravične cilje partizanske borbe.

Po zlomu fašizma in razpadu italijanske vojske, ko so Italijo zasedle Hitlerjeve horde, so se tudi pri nas ustanovili prvi partizanski odredi. Tako je nastala brigada «Matajura, ki so jo sestavljali poleg naših borcev tudi borci iz sosednjih kobariških vasi bonije za njeno svobodo skupno s primorskimi brigadami «Trst», Kosovel», «Simon Gregorčič», Ivan Gradnik» in «Bazoviška». Te slovenske brigade, združene v dve diviziji, so predstavljale veliko udarno silo.

Z življenjem in trpljenjem našega naroda je pa tesno zrasel Briško-beneški odred. Medtem ko so partizanske brigade izvrševale večje vojaške ofenzivne akcije proti nacifašističnim edinicam so drugi odredi, med njimi tudi Briško-beneški delovali na partizanski način zasedeno po sovražniku.

Tedaj je kar čez noč zadonelo po naših cerkvah slovensko petje, ki so ga bili fašisti prepovedali leta 1933. Možje, ki so zgrabili za puške, so razgnali in razorožili zadnje ostanke fašističnih sil. Povsod so ustanovili svojo ljudsko oblast, le v večjih krajih, kjer so bile nemške postojanke, da čuvajo prometne zveze, je ostalo še nekaj fašističnih podeželatov.

Največji vojni uspeh, ki ga je dosegel naš narod, je bil 6. oktober 1943, ko so pokazali naši borci izredno hladnokrvnost in junaštvo. Nemci so prodrli z veliko silo iz Cedade do Spetra in poskušali odreti v Sentlenartsko dolino. Napadli so naše partizane pri Dolenji Mjersi. Nemške čete so streljale s topovi in iz strojnic in brzostrelk sipale ogenj na partizane. Tedaj so vsi prebivalci postali partizani, zgrabili so za orožje, zasedli okoli močne nemške skupine položaje na bregovih, na robovih gozdov in v jarkih. Nemci so bili prisiljeni zabarikadirati se pod obkrožujočim ognjem beneških partizanov med hišami v Landarju. Nemci so zaradi tega skuželi izliti svoj bes nad starčki, ženami in otroki v Landarju. Postavili so jih že ob zid, da bi jih postrelili. Partizanski obroč se je vedno bolj ožil, njegov ogenj ni dopuščal Nemcem, da bi se ganili. Domači duhovnik je dokazal nemškemu komandantu nedolžnost talcev, ki so jih hoteli postreliti. Ko se Nemci videli, da so izgubljeni, so se umaknili s težkimi žrtvami. Ta dan so imeli nad 200 mrtvih in več sto ranjenih. Naši borci pa skoraj niso imeli izgub, ker so si bili izbrali kraje pozicije, da jim sovražnik ni mogel do živega.

Ta dan je naš narod dokazal, kaj zmore složen napad, prežet z željo po svobodi proti nadmočnemu, moderno oboroženemu tlačitelju. Pokazal je tudi, kako zna braniti svojo svobodo in človečanske pravice proti zverinskemu fašizmu in vsakršnemu narodnemu tlačitelju. Beneški Slovenci so v prvi svetovni vojni kot najboljši vojaki italijanske vojske branili Italijo in želi za to samo nehvaležnost in krivice. Prav zato je 6. oktober zgodovinski dan našega naroda, svarilo in pouk vsem, ki bi ga hoteli uničiti z raznarodovanjem in zapostavljanjem

(Nadaljevanje na 4. strani)

RIMSKA VOJNOHUJSKAŠKA VLADA nadaljuje z oboroženo provokacijo

Po vesteh včerajšnjega italijanskega popoldanskega časopisja bodo italijanske divizije ostale še nadalje na jugoslovanski meji, dokler se ne reši tržaško vprašanje

Včerajšnji popoldanski italijanski listi so z velikim poudarkom pod glavnimi naslovi na prvi strani objavili vest iz krogov italijanskega zunanjega ministrstva, da Italija nima namena umakniti svojih čet z jugoslovanske meje.

Turinska «Gazzetta Sera» dodaja celo, da v obrambnem ministrstvu ostro grajajo one, ki mislijo, da bi zdaj lahko divizije umaknili, in da opozarjajo (spet v obrambnem ministrstvu), da «kot da je rešitev tržaškega vprašanja že pred vrati». List dodaja: «Nasprotno, potrjuje se, da ostanejo zaenkrat izredni ukrepi, podvzeti prejšnji teden na vzhodni meji, nespremenjeni».

Do pozne nočne ure nihče v Rimu ali kjerkoli drugje ni zanikal niti vesti, niti razlage, da je treba tiste divizije pustiti na meji, ker «rešitev tržaškega vprašanja še ni pred durmi».

Iz tega lahko posnemamo predvsem dvoje:

prvič, rimska vlada namerava nadaljevati z oboroženo provokacijo na jugoslovanski meji;

drugič, v Italiji razumejo vojaške demonstracije kot element pri reševanju tržaškega vprašanja.

Za pravilno presojanje položaja je treba navesti še tretji element: ves svetovni tisk (razen redkih najbolj reakcionarnih izjem in razen, razume se, vesoljnega italijanskega tiska) je poudaril, da so po govoru maršala Tita odpadli vsi razlogi za nadaljevanje umetno ustvarjene napetosti na jugoslovansko - italijanski meji; to je izjavil tudi predstavnik angleškega zunanjega ministrstva in s tem zelo nedvoumno namignil, da je skrajni čas, da Italija preneha rožljati s podarjenim orožjem. Ves svet je priznal, da je bil govor maršala Tita skrajno umerjen in da je bil najmanj, kar je predsednik neke države v takšnem položaju sploh lahko povedal.

Toda Rim nadaljuje z nevarno igro z ognjem in pri tem še pove, čemu: s svojo vojsko hoče pomagati «reševati» tržaško vprašanje. To vojakom, ki so že deset dni v bojni opremi na mejah in ki so osebno verjetno vsega že do grla siti, tudi vbijajo v glavo, kot dokazuje pismo nekega takega nadobudnega «reševalca» Trsta, ki ga je nedavno objavil rimski list «Il Paese». Pismo tega italijanskega tankista materi je datirano «Tržaška fronta» («Fronte di Trieste») in pravi med drugim: «Bodi pogumna, kajti v nekaj dneh bomo odrinili, da zasedemo Trst in stopimo v vojno z Jugoslavijo». (Ubogi reveži, kaj vse si upajo!)

Medtem ko najvišji jugoslovanski predstavnik ponovno poudarja svojo željo po dobrih sosedskih odnosih z Italijo in vabi, naj se preneha rožljanje z orožjem in začnejo razgovori za zeleno mizo, pošilja Italija na mejo divizije, opremljene z velikodušno (in očitno kaj slabo naloženo) ameriško pomočjo, teh divizij noče umakniti niti po ponovnih miroljubnih zatrdilih z one strani (ki so bila pravzaprav nepotrebna, ker se je ves hrup začel z uporabljanjem iz trte zvitih pretvez), utrjuje mejno področje z Jugoslavijo kljub izrecni prepovedi v mirovni pogodbi, podpihuje neverjetno in nesramno gonjo po časopisju, ki je brez vsakega dvoma najogabnejše zastrupljanje javnega mnenja tostran železne zavese, itd., itd., itd.

Tega vsega ni mogoče označiti drugače kot čisto navadno vojno hujskaštvo. To ni samo akt vojnohujskaške napadalnosti, to je neprekinjena vrsta napadalnih dejanj, to je zavestno in namerno vztrajanje pri vojnohujskaški napadalnosti.

Da se razumemo: tistih divizij na meji se nihče ne boji, najmanj pa Jugoslavija, ki jo naj zastrašijo. Toda prvič lahko tudi megalomanske provokacije povzroče resne posledice, drugič pa gre za metode, ki jih neka država uporablja v mednarodnih odnosih, in končno tudi za odnos, ki ga ima neka vlada do največje dobrine človeštva — svetovnega miru.

Tu pa moramo ugotoviti, da uporablja Pellova rimska vlada napadalne, vojnohujskaške metode, enake, kot se jih poslužuje sovjetska vlada, in da ima ista Pellova rimska vlada skrajno neodgovoren odnos do ohranitve miru in varnosti.

Popolnoma upravičeno se je maršal Tito vprašal v govoru na Okroglici:

«V kakšne namene uporablja Italija orožje, ki ga je dobila od zaveznikov? Za kaj ga je, predvsem sedaj, uporabila? Naperila ga je proti naši miroljubni državi, naperila ga je proti nam, ki smo trdni poborniki miru, pripravljeni, da se skupno z vsemi miroljubnimi državami borimo proti napadalnosti?

MAR SE SME TAKSNI DRŽAVI DATI OROZJE V ROKE?».

Odgovor na to vprašanje maršala Tita je lahko samo eden.

Tega se morda najbolj zavedajo Tržačani, ki jih napadalnost rimskega imperializma najbolj ogroža, zlasti še, ker tisti, ki bi po svojem mandatu morali skrbeti za spoštovanje onega določila mirovne pogodbe, ki Trst za vedno ločuje od Italije, tega svojega poslanstva doslej niso izpolnili, temveč so omogočili in podpirali čedalje močnejšo rimsko penetracijo v cono A. Dogodki zadnjih mesecev so pokazali, da Italije v Trstu ne marajo niti tisti, ki sicer akademsko zastopajo iredentistično stališče, ki pa čedalje bridkeje, le prečesto na lastni koži, spoznavajo, v kakšno gospodarsko krizo brede Trst prav zaradi podrejanja Italiji.

Toda naj Rim še toliko rožlja z orožjem — pa čeprav morda zato, da bi Dullesu pokazal, da misli tristransko izjavo sam izpolniti (kolikor se bo dalo, seveda), če bi jo njeni podpisniki tudi javno zavrgli — naj Rim še toliko nadaljuje s provokacijskim cirkusom, mi se še spominjamo besed, ki jih je na Okroglici povedal maršal Tito: «Ne, cone A ne boste okupirali!»

Čas pa bi bil, da bi tudi drugod po svetu spoznali, kam vodi politika italijanske vlade in da bi tej politiki pošteno stopili na prste — v interesu miru varnosti in prijateljskega sožitja na svetu.

Vznemirjenje v Veliki Britaniji v zvezi z bodočo Adenauerjevo politiko

Britanski tisk obsoja kanclerjeve izjave - Adenauer bo obdržal zunanje ministrstvo - Socialno demokratska stranka izjavlja, da se je ogrožanje demokratičnih pravic še povečalo

BERLIN, 9. — Agencija «France presse» javlja, da se je v dobro obveščenih krogih izvedelo, da Sovjetska zveza baje namerava sprejeti vabilo treh zahodnih vlad na konferenco štirih zunanjih ministrov. Domnevajo pa, da bo Moskva predlagala, naj bi konferenca bila v Berlinu ali v Potsdamu, zato da bi njeni delegati lahko biti v stiku z nemškimi izvedenci.

BONN, 9 — Kancler Adenauer bo v novi vladi obdržal tudi zunanje ministrstvo. Dokončni sklep o novi vladi ni bil še sprejet, ker bo o tem odločal vodilni odbor Adenauerjeve stranke, ki se bo sestal jutri. Vendar pa se zdi, da bo sestava vlade sledeča: Kancler in zunanji minister: Adenauer; podtajnik v zunanjem ministrstvu: Von Brentano; notranji minister: Gerhard Schroeder (demokristjan); minister za gospodarstvo: Ludwig Erhard (demokristjan); finančni minister: Fritz Schaeffer (demokristjan); pravosodje: Ludwig Schneider (demoliberalec); obrambni minister: Theodor Blanck (demokristjan); zunanja trgovina: Franz Blucher (demoliberalec). Za ostala ministrstva omenjajo šest demokristjanov, enega demoliberalca in dva člana nemške stranke.

Hkrati je tiskovni urad zvezne vlade javil, da govorice, češ da se bo Adenauer odpovedal zunanjemu ministrstvu v novi vladi, ne odgovarjajo resnici.

Von Brentano, ki bo verjetno podtajnik v zunanjem ministrstvu, je na tiskovni konferenci izjavil, da je v bodoče pričakovati, da bo Nemčija podvzela korake za obnovitev neposrednih francosko-nemških pogajanj glede evropeizacije Posarja. Von Brentano je dodal, da bo Nemčija skušala znova odložiti razpravljanje o Posarju v Evropskem svetu, ki se bo sestal ta mesec v Frankfurtu.

Von Brentano je tudi sporočil, da je predlagal, naj bi evropska skupščina v Strassburgu odložila razpravljanje o Posarju, ki je bilo določeno za 15. septembra. Dodal je da se nemška delegacija ne bi mogla udeležiti razpravljanja, ker se bo novi parlament sestal šele prve dni oktobra.

V Parizu pa je neki predstavnik francoskega zunanjega ministrstva izjavil, da Francija ne bo dala pobude za obnovitev pogajanj z bonnsko vlado o bodočnosti Posarja. «Francosko stališče do Posarja je nespremenjeno», je izjavil predstavnik, ko je komentiral današnje izjave Von Brentana «Ko bo prišel primeren trenutek, bomo pripravljeni na pogajanja. Pričakujemo nemško sondiranje in Francija ne bo dala pobude».

V zvezi z Adenauerjevimi izjavami da bo morala bodoča nemška vlada skrbeti za «osvoboditev» Vzhodne Nemčije, je Von Brentano izjavil, da so te besede tolmačili napačno, ter da se vladna politika ni spremenila. «Vlada bo delala na tem, da pride do štiristranskega sporazuma o Nemčiji, ki naj pripelje do «politične osvoboditve» sovjetskega področja z mirnimi sredstvi».

Dalje je Von Brentano izjavil, da upa, da izid volitev ne bo onemogočil sestanka štirih, ki naj bi bil 15. septembra v Luganu, ter da ne verjame, da bo Sovjetska zveza zavrnila vabilo. «Med konferenco bo bonnska vlada posredovala, naj se upoštevajo potrebe sovjetske varnosti». Po njegovem mnenju bi bila najboljša rešitev Adenauerjev predlog za ustvaritev varnostnega sistema, ki naj bi vseboval evropsko obrambno skupnost in vzhodni blok.

Glede nove vladne koalicije je Von Brentano izjavil, da bo vanjo povabljena tudi stranka beguncev.

Vodilni odbor socialno demokratske stranke, ki se je danes sestal pod Ollenhauerjevim predsedstvom, pa je objavil sledečo izjavo: «Čeprav je socialno demokratska stranka pridobila milijon glasov, ni dosegla svojega namena, ki je bil dobiti večino v parlamentu in sestaviti vlado».

«Drugi Bundestag — nadaljuje izjava — ne bo boljši od prejšnjega. Čeprav so volivci izgnali iz parlamenta ekstremistične stranke, se je bati, da bodo demokratično ureditev spravile v nevarnost avtoritativne sile, ki delujejo v Adenauerjevi stranki».

Izjava se nadaljuje: «Dejansko sta se nevarnost nadzorstva nad deželnimi vladami in nad svobodnimi organizacijami ter ogrožanje temeljnih demokratičnih pravic povečali. Toda socialno demokratska stranka bo posredovala, da taktične propagandistične spletke ne bodo izjalovile volje nemškega ljudstva po enotnosti, in da bo ta volja postala gonilna sila nemške politike».

Tudi danes izražajo mnogi britanski listi zaskrbljenost zaradi posledic, ki bi jih lahko imela Adenauerjeva zmaga, zlasti pa zaradi včerajšnjih Adenauerjevih izjav o «osvoboditvi» namesto o «združitvi» Nemčije. «Daily Mirror» pravi, da so nekatera gesla, ki jih je izrekel Adenauer, «strašno familiarna», kakor na primer «življenjski prostor». «Daily Herald piše: «Adenauer je proslavil svojo volilno zmago z nepremišljenimi besedami o nemški združitvi. Ali namerava kancler uporabiti silo za združitev dežele? To gotovo ni politika, o kateri so se sporazumele zahodne sile pri načrtih za skupno obrambo. Naj je hotel reči kar koli, taki govori škodijo možnosti realističnih razgovorov z Rusijo o nemški enotnosti». Liberalni list «News Chronicle» pa pripominja, da «če ne bo mogoče nemške oborožitve izvesti z evropsko vojsko, bo to napravljeno neposredno s pomočjo NATO ali pa tudi z neposrednim zavezništvom z ZDA. To pomeni, da bo znova nastala nemška državna vojska s svojim glavnim štabom. To zaskrblja Francijo». Konservativni list «Yorkshire Post» pa izjavlja: «Nemčija se je približala združitvi. Ko jo bo dosegla, bo tisti njen del, ki je vključen v premogovni in jeklarski skupnosti, prispeval k temu, da bo dosegla vodilni položaj v gospodarstvu kontinenta. Razen tega ji bo njena udeležba v evropski obrambni skupnosti podelila močan vojaški položaj. V takih pogojih bo težko, da bi se Nemčija zoperstavljala skušnjavi, da bi vodila politiko sile. Morda bi se Adenauer lahko zoperstavljal, toda on ne bo za vedno ostal na državnem vodstvu, in ne moremo biti gotovi, da bo njegov morebitni naslednik prav tako zmeren. Morali bomo z največjo pozornostjo bdeti nad bodočim razvojem v Nemčiji.

Moskovska «Pravda» objavlja danes prvi sovjetski komentar o nemških volitvah. List izjavlja, da «je rezultat volitev povezan na akcijo mednarodnih reakcionarnih sil, ki si prizadevajo, da povzročijo novo vojno v Evropi». List obtožuje Američane, da se odkrito vmešavajo v notranje zadeve nemškega ljudstva ter so z milijoni mark prispevali v Adenauerjevi volilni kampanji. «Z druge strani pa so industrijske družbe in velika podjetja Zahodne Nemčije finansirale Adenauerjevo kliko. Tudi druge reakcionarne sile so prišle na pomoč Adenauerjevi koaliciji, kakor na primer cerkev».

List pravi dalje, da bo združitev Zahodne Nemčije z Vzhodno postala nemogoča, če «Adenauerjeva klika in njegovi zaščitniki z onstran Oceana dosežejo, da se Zahodna Nemčija vključi v evropsko vojsko in v atlantski blok».

Zasedanje Mednarodne banke in monetarnega fonda

Predsednik banke za zmanjšanje uvoznih omejitev v ZDA in za večje investicije v manj razvitih deželah

WASHINGTON, 9. — Danes se je sestal v Washingtonu svet guvernerjev Mednarodne banke za obnovo in razvoj in monetarnega fonda. Zasedanju je bilo predloženo poročilo o delovanju banke v finančnem letu, ki se je zaključilo 30. junija. Poročilo opisuje tudi gospodarski razvoj v manj razvitih deželah.

Iz poročila je razvidno, da je banka v preteklem finančnem letu dodelila devetim državam deset posojil za skupno 178,600.000 dolarjev. S tem se je skupna vsota posojil Mednarodne banke povečala na 1591 milijonov dolarjev; ta posojila so bila dodeljena 29 državam. Čisti dohodek od operacij Mednarodne banke je v preteklem obračunskem letu znašal 18,5 milijonov dolarjev.

Poročilo navaja tudi, da so v lanskem finančnem letu k banki pristopile tri države: Zahodna Nemčija, Japonska in Jordanija. Stevilo držav, ki so včlanjene v Mednarodni banki, se je tako povečalo na 54.

V svojem poročilu na zasedanju je predsednik banke Eugene Black med drugim dejal, da bodo ZDA «težko sprave v sklad svoj položaj orjaka svetovnega gospodarstva s svojim strahom pred tujo konkurenco, ki se izraža v ohranjevanju carinskih pregrad in ostalih omejitev uvoza tujih proizvodov». Black je zatrdil, da te pregraje delajo svet bolj reven, pri čemer ni izvzeta Amerika, in nato poudaril, da nedavno izboljšanje plačilnih bilanc nekaterih dežel «ni odstranilo potrebe liberalnejše ameriške politike na področju mednarodne trgovine»; dodal je, da je ravnotežje svetovne plačilne bilance «majavo». Nato je Black dejal, da bi bilo zaželeno «ne le znižanje ameriških uvoznih carinskih tarif, temveč tudi nadaljnje zmanjšanje uvoznih omejitev v ZDA sploh».

Black je nato izjavil, da bi morale zahodnoevropske države nuditi banki večje kapitale, ki bi jih investirali v obliki posojil na gospodarsko manj razvitih področjih. Ko bo banka lahko posojala evropsko valuto, je dejal Black, se bo lahko zvišal izvoz evropskih držav, ki imajo razpoložljive precejšnje zaloge blaga. Doslej pa je deset evropskih držav, ki so obljubile banki investicijske kapitale za 55,540.000 dolarjev, dalo banki na razpolago samo 62,804.000 dolarjev. Edino ZDA so plačale vso obljubljeno vsoto, in sicer 572,500.000 dolarjev.

V poslanici, ki jo je poslal zasedanju Mednarodne banke in monetarnega fonda, pravi predsednik Eisenhower, da so ZDA pripravljene v celoti podpirati obe organizaciji.

Na današnji seji je češkoslovaška delegacija zahtevala, naj se delegaciji Cangkajškove Kitajske prepove sodelovanje na konferenci in predlagala, naj se na konferenci pripusti pekinška delegacija. Na predlog ameriškega delegata je bila češkoslovaška zahteva zavrnjena.

Indija bo podprla kandidaturo Lea Matesa

NOVI DELHI, 9. — Poročajo, da bo indijska delegacija pri OZN podprla jugoslovanskega delegata Lea Matesa kot kandidata za predsedniško mesto tako imenovanega drugega odbora glavne skupščine.

Zasedanje tihomorskega sveta

WASHINGTON, 9. — Zunanji ministri ZDA, Avstralije in Nove Zelandije, ki sestavljajo «tihomorski svet» (ANZUS), so se danes popoldne sestali v ameriškem državnem departmaju. Prvi sestanek sveta je bil avgusta 1952 v Honolulu.

Trije ministri, Foster Dulles, Richard Casey in Clifton Webb, so imeli kratke govore ob otvoritvi sestanka. Razgovori so tajni. Dnevni red vsebuje: 1. Proučitev «komunističnega» ogrožanja na Daljnem vzhodu; 2. vloga, ki naj jo Anzus ima v zvezi s tem okrožanjem; 3. odnosi med tihomorskim svetom in drugimi državami svobodnega sveta.

V Franciji ofenziva proti davčnim utajevalcem

PARIZ, 9. — Posebni agenti finančnega ministrstva so danes začeli ofenzivo proti velikim davčnim utajevalcem. Finančno ministrstvo javlja, da je ta ofenziva dala zelo dober uspeh, ter da so izsledili več bogataševv, ki so skoraj v celoti utajili svoje dohodke.

Medtem se je ministrski predsednik Laniel sestal s svojimi glavnimi ministri, da razpravlja o znižanju proračuna v bodočem finančnem letu.

Nad 3000 ujetnikov še vedno na Severni Koreji?

PAN MUN JOM, 9 — Na današnjem sestanku vojaške komisije za premirje je poveljstvo OZN izročilo severnim predstavnikom noto, v kateri zahteva pojasnila, kje je 999 ujetnikov OZN in 2410 južnokorejskih ujetnikov, o katerih je znano, da so v rokah severnega poveljstva. Nota zatrjuje, da je združenemu poveljstvu znan obstoj teh ujetnikov in to na podlagi izjav očividcev, pisem ki so jih pisali ujetniki sami, ali pa sporočil, ki so jih nasprotniki dali o njihovem ujetju in glede katerih niso nikoli javili, da bi umrli.

Po sestanku je načelnik delegacije OZN, general Bryan izjavil, da so severni delegati odgovorili na zavezniško noto in zahtevali vrnitev 27.000 severnokorejskih ujetnikov, ki so jih izpustile južnokorejske oblasti.

POSLEDICE RIMSKE POLITIKE NA ŠKODO TRSTA

Avstrijski tranzit skozi Reko se letos občutno povečuje

Na železniški konferenci v Splitu pripravljajo tarifo Avstrija-Reka-prekomorje - V absolutnih številkah avstrijski promet skozi Reko še ni močan, utegne pa se znatno povečati, če se Trst ne reši rimskega objema

«Gospodarski vestnik», ugledni gospodarski časopis iz Ljubljane, objavlja 29. avgusta na 3. strani zanimivo vest o avstrijskem tranzitu blaga skozi Reko. Vest je zelo zanimiva tudi za Trst, zaradi česar jo v celoti objavljamo:

«Naše podjetje za mednarodne prevoze «Intertrans» v Ljubljani je sklenilo z vodilno avstrijsko-štajersko tvrdko za izvoz lesa pogodbo, v kateri je bila pošiljka lesa za Levanto poslana skozi Reko. To je prva tranzitna pošiljka lesa, ki je šla skozi našo največjo pomorsko luko namesto skozi Trst.

Vodilni avstrijski gospodarski tednik, ki poroča o tem, pravi, da se je avstrijska firma odločila za to, ker ni bilo mogoče dobiti od tržaških špediterjev ponudbe s trdnimi cenami. Tednik na to še pristavlja, da so posebno zadnje čase ugotovili pri prevozih skozi Trst, da se je tranzit zaradi nepredvidenega zaračunavanja nadur znatno podražil. S tem pa so postale kalkulacije za izvoz lesa v Levanto izredno težavne, ker je treba les ponuditi FOB Trst. To negotovost so pri izvozu skozi Reko lahko brez ovir izločili. List poudarja nadalje, da so od Jugoslovanske strani dobili trdne ponudbe za železniško prevoznino, prekladanja, zavarovanja in brodarino, vrh vsega pa so vsi ti stroški še za okoli 15 odstotkov nižji kot pri tranzitu skozi Trst in plačljivi v avstrijski valuti, kar pomeni za avstrijske firme precejšnjo ugodnost. Reka pa nudi tudi zelo ugodne možnosti za vskladiščenje avstrijskega lesa, namenjenega za nadaljnji prevoz v Levanto. Avstrijski gospodarski krogi pričakujejo sedaj z velikim zanimanjem, kaj bodo glede na to napravili Tržačani, in menijo, da se bodo pač morali odločiti za revizijo svojih pogojev, če bodo hoteli preprečiti odhajanje avstrijskega tanzita lesa na Reko».

Poderčtavamo dve dejstvi, ki slede iz gornje vesti: močno se je dvignil avstrijski tranzit skozi Reko in to izključno zaradi tega, ker tržaško pristanišče kljub avstrijskim protestom ni sposobno zaračunavati trdnih cen za svoje usluge.

Avstrijci so se že neštetokrat pritoževali zaradi nemogočega poslovanja v tržaškem pristanišču. Na velesejmu je tako tudi predsednik avstrijske zvezne trgovske zbornice dr. Korinek izjavil, da Avstrijci mnogokrat ne morejo pošiljati svojega blaga skozi Trst, ker tržaško pristanišče lahko zaradi birokratskih komplikacij zaračuna stroške šele po izvršeni operaciji, tako da trgovci in špediterji nikoli točno ne vedo, koliko bodo morali na koncu plačati. Dr. Korinek je v tej zvezi označil tako poslovanje za neresno in odločno zahteval, da se stanje izpremeni.

Od te zadnje poluradne avstrijske zahteve o ureditvi poslovanja v pristanišču je minilo že več mesecev, stanje v pristanišču pa se ni nič spremenilo. Opazil se je sicer poskus ureditve tarif, vendar pa je zaradi birokratskih zaprek in kot se zdi, zaradi direktnih posegov političnih krogov propadel.

Tudi v tem primeru se namreč srečujemo s tradicionalno prakso italijanskih uradnikov, ki hote včasih pa tudi nehote zaradi nesposobnosti, nočejo ali ne morejo urediti pristaniških vprašanj. Tako je tudi to vprašanju v bistvu rezultat gospodarjenja italijanskih uradnikov v Trstu in podrejanja tržaških interesov genovskim, beneškim in drugim. Na Reki teh težav ni, zato so lahko ponudili trdne cene za vse stroške, ki pa so poleg tega za 15 odstotkov nižji kot pri tranzitu skozi Trst.

Reka poleg tega dovoljuje plačevanje stroškov v avstrijski valuti, kar pomeni za avstrijske firme precejšnjo ugodnost. Trst ni sposoben doseči plačevanja stroškov v domači valuti niti za CSR, kjer bi ti stroški ne bili veliki, kje neki, da bi lahko dosegel to ugodnost za Avstrijce. Od 1948. leta je pač Trst vključen v gospodarski sistem Italije in Italija gospodari z vso tržaško valuto.

Točno je, da gre vedno več avstrijskega prometa skozi reško pristanišče. Vendar pa je obseg tega prometa še vedno majhen. V prvih mesecih tekočega leta so skozi reško pristanišče prepeljali le 15.656 ton tranzita, po večinj avstrijskega izvora. Ta tranzit je v prvih treh mesecih znašal 3.557 ton, v drugem tromesečju 6.077 ton in v juliju 5.012 ton. Iz tega je jasno razvidno, da kaže tranzitni promet vztrajno težnjo k povečanju.

Naš reški sotrudnik nam v tej zvezi pošilja izjavo direktorja pristanišča Tončiča, ki se glasi:

«Reško pristanišče se pojavlja na avstrijskem trgu kot lojalen konkurent in nudi enake pristaniške tarife kot tržaško pristanišče. Avstrijski interesent odločuje, skozi katero pristanišče bo poslal svoje blago. Reško pristanišče se bo vedno trudilo, da z boljšim izvajanjem operacij, zmanjšanjem poškodb in brzino pretovarjanja pritegne čim več prometa. Tak zakon vlada na trgu in ni razloga, da ne bi tudi reško pristanišče izkoristilo svoje možnosti kot tržaško».

Iz objavljenih številk je razvidno, da Reka sicer nastopa kot konkurent, vendar da je do sedaj pritegnila le neznaten del avstrijskega prometa. To je razumljivo, če upoštevamo, da mora Reka odpraviti skoraj ves jugoslovanski uvoz in izvoz in da je skoraj popolnoma zaposlena z domačim prometom.

Tako stanje seveda ne bo trajalo večno. Zgraditev novih domačih luk in razširitev reške operativne obale bo vedno bolj osvobajala kapacitete reškega pristanišča in tako omogočala vedno resnejšo konkurenco.

K temu moramo še prišteti skupne napore Jugoslovanov in Avstrijcev, da se uvede jugoslovansko-avstrijska železniška tarifa Avstrija - Reka - prekomorje. V ta namen zaseda od 8. do 10. septembra v Splitu železniška konferenca, o kateri ugledni avstrijski gospodarski tednik «Verkehr» sporoča sledeče:

«Ne le v jugoslovanskih, temveč tudi v avstrijskih gospodarskih krogih so že večkrat postavljali zahtevo, naj se uvede splošna jugoslovansko-avstrijska železniška tarifa («durchgehende Verbandstarif»). Tej želji bo verjetno ustregla avstrijsko-jugoslovanska železniška konferenca ki zaseda od 8. do 10. septembra v Splitu in ki ima za namen ustanovitev avstrijsko-jugoslovanskega «Verbanda» temu sledeče pa izdelavo direktne jugoslovansko-avstrijske blagovne tarife («Verbandguetertarif»), ki bo vsebovala vozvine za v poštev prihajajoče vrste blaga in relacije, ne le za promet med avstrijskimi in jugoslovanskimi postajami, temveč tudi v prometu z Rekoprekomorje. Nikakor ni izključeno, da bodo še to leto začeli veljati nekateri tarifni oddelki te «Verbandstarife».

Izdelava direktne jugoslovansko-avstrijske tarife v prometu z Reko - prekomorje je direktna posledica italijanskih mahinacij okrog trbiške in južne železnice. Italijanom je namreč do sedaj uspelo, da so z različnimi temnimi mahinacijami pritegnili večino avstrijskega tranzita na progo čez Trbiž v lastno korist in na škodo Avstrijcev, Tržačanov in Jugoslovanov. Tako politično pritegovanje prometa lahko traja samo nekaj časa in bo moral škodo take politike nositi edinole Trst.

Škoda od take politike je za Trst že sedaj občutna. Del avstrijskega prometa so namreč pritegnile Benetke, ker se razdalje med Trbižem in Benetkami in Trstom le malo razlikujejo in so Benetke z raznimi nelojalnimi mahinacijami lahko pritegnile del tega prometa. Na drugi strani pa Jugoslovani in Avstrijci ponovno obnavljajo promet po južni železnici, in to zaradi tržaškega nasprotovanja (čitaj nasprotovanja italijanske vlade) ne v korist Trsta, temveč v korist konkurenčne Reke.

Skrajni čas bi bil, da se tržaški gospodarski krogi in predvsem tržaška trgovska zbornica, ki je dolžna ščititi gospodarske interese Trsta, spametujejo in spremene gospodarsko politiko. Večino vprašanj, ki zavirajo promet tržaškega pristanišča, bi bilo namreč ob svobodnem odločanju Tržačanov dokaj lahko rešiti. Brez vmešavanj Trstu tujih gospodarskih in političnih krogov bi se Trst lahko posluževal vseh treh železniških prog in tako nudil mnogo ugodnejše pogoje, kot jih nudijo Benetke in Reka. Istočasno bi lahko rešili vprašanje pristaniških tarif v zadovoljstvo avstrijskih klientov.

Žal pa je nemogoče rešiti celo ta v bistvu preprosta vprašanja, dokler ne odloča Trst sam o svoji usodi, dokler gospodarijo v Trstu rimski krogi, ki so zainteresirani, ne pomagati, temveč škoditi našemu gospodarstvu.

Zato ni čudno, da so celo iredentisti sprejeli zadnji predlog maršala Tita z razumevanjem in niso kljub pritisku razobesili italijanskih zastav. Ni presenetljivo, da celo iredentistični gospodarski krogi protestirajo proti rimskim uradnikom ZVU.

S. B.

PELLA SPREJEL veleposlanike

RIM, 9. — Italijanski ministrski predsednik in zunanji minister Pella je danes v palači Chigi sprejel po vrsti ameriškega, veleposlanika Klaro Luce, francoskega veleposlanika Fouquesa Duparca in angleškega odpravnika poslov. Uradno poročilo pravi, da je govoril z njimi o tržaškem vprašanju.

Poljski član komisije za nadzorovanje premirja zaprosil zavetišče

SEUL, 9. — Poljski član komisije za nadzorovanje premirja, Jan Hajdukiewicz, ki je bil nameščen kot tolmač, je danes zaprosil ameriško vojsko za politično zavetišče.

Hajdukiewicz bi se moral danes vrniti z letališča in Kangnungu na Južni Koreji z letalom na Severno Korejo, pa je zapustil druge člane komisije in se zglasil pri poveljniku letališča. Kot znano, so člani nadzorne skupine Svedi, Svicarji, Cehoslovaki in Poljaki.

Množični protesti v Jugoslaviji proti provokacijam rimske vlade

Jugoslovansko ljudstvo obsoja italijanske imperialistične zahteve po jugoslovanski zemlji - Enajsta obletnica jugoslovanske vojne mornarice - Zasedanje zvezne ljudske skupščine

Uspešen zaključek razgovorov vojaške delegacije FLRJ v Washingtonu

(Od našega dopisnika)

WASHINGTON, 9. — Jugoslovanska vojaška delegacija, ki se je pod vodstvom generala Ljuba Vučkovića deset dni mudila v ZDA, je zaključila danes v Washingtonu razgovore z ameriškimi, britanskimi in francoskimi predstavniki o nadaljevanju vojaške pomoči jugoslovanski armadi. Delegacija bo še nocoj odpotovala iz Washingtona v Jugoslavijo. General Ljubo Vučković je izjavil dopisniku Tanjuga, da so se razgovori zaključili s popolnim uspehom in da so potekali v vzdušju prijateljstva in medsebojnega sporazumevanja.

Jugoslovanski veleposlanik v ZDA Vladimir Popović je sinoči priredil v Washingtonu sprejem na čast delegacije. Sprejemu so prisostvovali tudi mnogi vidnejši predstavniki ameriške državne uprave, vojske, diplomatskega zbora in javnosti.

BEOGRAD, 9. — Jugoslovanska vojna mornarica proslavlja jutri enajsto obletnico ustanovitve. Nocoj so bile v Splitu, Sibeniku, na Reki, v Puli in drugih pristaniščih na Jadranu svečane akademije. Komandant jugoslovanske vojne mornarice viceadmiral Mate Jerković je v izjavi radiu Beograd poudaril, da je jugoslovanska vojna mornarica

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan leta 1943 so partizani na goriškem letališču pri Mirnu uničili 99 sovražnih letal.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, četrtek 10. septembra Nikolaj, Rakita
Sonce vzide ob 5.36 in zatone ob 18.27. Dolžina dneva 12.51. Luna vzide ob 7.45 in zaide ob 18.49.
Jutri, petek 11. septembra Hiacint, Milan

Kaj pravi ZVU k zastavam na javnih poslopjih?

Predvčeraj, ko so nekateri meščani v središču mesta na poziv iredentističnih strank razobesili italijanske zastave, smo na veliko presenečenje opazili italijanske zastave tudi na številnih javnih poslopjih in sicer: na poslopju javnih del, občinskega tehničnega urada, finančne intendance, na Silosu v Javnih skladiščih, na poštni palači, na poslopju FF. SS., na pokrajinski palači, Trgovski zbornici, na raznih šolah itd.

Namenoma o tem včeraj nismo pisali, ker smo hoteli počakati, kaj bo k temu dejala ZVU, upoštevajoč da obstaja že nekaj let njen odlok, ki prepoveduje na javnih poslopjih izobešati katerokoli državno zastavo, izvzemši tržaško (rdečo s helebardo) na občinskih poslopjih.

Ugotoviti pa moramo, da ZVU kljub očitni kršitvi tega njenega odloka ni doslej storila ničesar; da ni poklicala odgovorne za to nesramno kršitev (ki jih ni težko izslediti) na zagovor, da ni proti njim uvedla kazenski postopek in da stvari sploh ni niti obsodila, čeprav se spomnimo, da so po njenem nalogu policijski organi ob neki priliki nasilno odstranjevali slovenske zastave celo s privatnih poslopij, in pozneje celo v popolnoma slovenski okolici!

Spomnimo se, da je takrat ZVU svoj korak opravičila z izgovorom, da bi slovenske zastave bile lahko provokacija za del prebivalstva.

Vprašamo ZVU: Ali izobešanje italijanskih zastav ni provokacija za del prebivalstva?

Predvsem pa vprašujemo ZVU: Ali ni več veljaven njen odlok o prepovedi izobešanja tujih državnih zastav na javnih poslopjih?

Ker nam ni znano, da bi ZVU doslej veljavnost tega svojega odloka ukinila, ugotavljamo, da gre za odkrito dopuščanje samovolje italijanskega iredentizma v Trstu, ki se te samovolje v polni meri poslužuje ob nezaslišani indiferentnosti ZVU.

In ne samo ob indiferentnosti, temveč tudi ob odkriti potuhi, ki mirno dopušča celo kršenja veljavnih zakonov in odredb.

Gre torej za dvojno mero v korist italijanskega fašističnega iredentizma.

SESTANEK IN SKLEPI ODBORA ZVEZE PARTIZANOV STO

ZP bo naslovila gen. Wintertonu protest zaradi politične stavke železničarjev

Odbor ZP se ponovno zahvaljuje vsem udeležencem izleta na Okroglico. 27. t. m. izlet v Postojno. Proučuje se možnost tožbe Državnih železnic za povračilo škode

Sinoči se je sestal odbor Zveze partizanov za STO k izredni seji, na kateri je razpravljal o izidu množičnega izleta na partizanski tabor na Okroglico in v tej zvezi sprejel tudi potrebne sklepe.

Predvsem je odbor ponovno ugotovil, da se je izleta kljub iz Rima zaukazani «stavki — izptrju» železničarjev, ki je onemogočila odhod treh posebnih že pripravljenih vlakov iz tržaške postaje, udeležilo skoraj celotno število vpisanih. Po točnejših informacijah je namreč obcestni blok pri Fernetičih od sobote na nedeljo prestopilo skoraj 4000 ljudi, kar dokazuje, da je klavrno propadel poskus iredentistov, da bi s podlim manevrom preprečili našemu ljudstvu udeležbo na njihovem prazniku.

Za takšen množičen pohod na Okroglico ima zaslugo predvsem naše ljudstvo, ki je na nizkotno iredentistično dejanje odgovorilo s spontanim odhodom proti meji peš in z raznimi priložnostnimi sredstvi. Zanos, navdušenje in odločnost, ki jo je pri tem pokazalo naše ljudstvo, je zgovoren dokaz kako živi so med njim spomini na herojske čase osvobodilne borbe, ko je premagovalo številne ovire samo da je doseglo svoj cilj.

Glavni odbor Zveze partizanov STO je zato smatral za svojo dolžnost, da še enkrat izreče priznanje in pohvalo vsem, ki so se kljub nepredvideni oviri v zadnjem hipu, udeležili izleta in tako s svojo prisotnostjo na Okroglici v bratski skupnosti s partizani iz ostale Primorske in Slovenije dokazali, da je ni sile, ki bi mogla preprečiti našemu naprednemu antifašističnemu ljudstvu praznovanje zgodovinskih datumov njegove junaške borbe za osvoboditev in za bratstvo med narodi.

Odbor Zveze partizanov je tudi sklenil, da bo na splošno željo onih, ki se niso mogli udeležiti izleta na Okroglico, organiziral v nedeljo 27. t. m. izlet v Postojno. Tega izleta se bodo seveda lahko udeležili tudi vsi drugi, ki se bodo zanj prijavili. Tisti pa od prijavljencev za Okroglico, ki se tega izleta ne bodo mogli udeležiti, bodo mogli na sedežu ZP dobit vrnjen denar.

Popolnoma razumljivo pa je, da je odbor Zveze partizanov moral podvzeti tudi gotove korake v zvezi z zahrbtno iredentistično potezo rimske vlade, ki je odredila politično «stavko» železničarjev v Trstu, t. j. izven njenega državnega teritorija.

Zato je odbor sklenil.

1. da pošlje protestno resolucijo gen. Wintertonu proti «stavki izprtju» kot izrazito fašistični in protizakoniti potezi, s katero je bil nesramno kršen odlok ZVU o prepovedi vsakršne politične stavke na tem področju in

2. da bo odbor proučil možnost pravde proti Državnim železnicam za povračilo škode, ki jo je utrpel zaradi «stavke».

Odbor ZP si je svest, da je te korake dolžan podvzeti v zaščito vseh prizadetih, ki v tem primeru niso samo oni, ki so se prijavili za izlet z vlaki, temveč vse naše napredno in antifašistično prebivalstvo.

POGODBE za izvrševanje javnih del

Oddelek ZVU za javna dela in javne naprave je v juliju 1953 sklenil s krajevnimi podjetji pogodbe za dela, ki jih bodo izvršili v britansko-ameriški coni Svobodnega tržaškega ozemlja, v skupnem znesku 467,753.531 lir.

Najvažnejši načrti, za katere je določeno 81 milijonov lir, zadevajo popravo med vojno poškodovanega tretjega valoloma v novi luki.

Začetek pouka na osnovnih šolah

Vpisovanje in popravni izpiti za vse razrede slovenskih osnovnih šol bodo od 16. do 30. septembra t. l. in sicer v kraju dotične šole.

Pri vpisovanju v 1. razred izročijo starši učitelju naslednje listine:

a) rojstni list,

b) potrdilo o cepljenju proti kozam, ki ga izda občinski zdravniški urad.

Otroci so šoloobvezni od izpolnjenega 6. leta starosti do 14. leta.

Dne 1. oktobra t. l. bo svečana otvoritev šolskega leta z mašo, dne 2. oktobra pa se začne redni pouk.

Vsa potrebna pojasnila dobijo starši na oglasni deski na šoli ali pri učitelju dotičnega šolskega okrožja.

Razpis izpitov v trgovski mornarici

Pomorsko poveljstvo iz Trsta sporoča, da se bodo pričeli 10. novembra 1953 redni izpiti za sledeče stopnje v trgovski mornarici: kandidat za kapitana dolge plovbe, kapitan dolge plovbe, kandidat strojnega kapitana in strojni kapitan. Vse prošnje za sprejem k izpitom morajo kandidati predložiti pomorski direkciji v Trstu nepreklicno do 24. oktobra 1953. Seznam vseh pripuščenih k izpitom bo objavljen na deski omenjenega urada.

Izpiti bodo v sledečih dneh: 10. novembra ob 8. uri pismeni izpiti za kandidate za kapitane dolgih plovb in 12. novembra ustni izpiti. 16. novembra ob 9. uri za kandidate za strojne kapitane 18. nov. ob 9. uri pismeni izpiti za strojne kapitane.

Izpiti bodo opravljeni na osnovi programov, odločenih z okrožnicami ministrstva za trgovsko mornarico štev. 9.5o8/G z dne 23. avgusta 1952 in štev. 13141/G z dne 12. novembra 1952. S temi okrožnicami se lahko zainteresirani seznanijo pri pomorski direkciji pri pristaniških poveljstvih in pri vseh mornariških uradih.

Vsi izpiti bodo na sedežu pomorske direkcije — Riva 3. novembre 13. Tam si lahko tudi vsi zainteresirani ogledajo seznam vseh dokumentov, potrebnih za pripustitev k izpitom.

NAPOVEDANE NOVE ODPUSTITVE V PODJETJIH CRDA

Popolnoma uspela stavka delavstva velike in male industrije

Odločen odpor delavstva proti izkoriščanju njihove sindikalne borbe za iredentistične politične cilje

Včerajšnja dveurna splošna stavka industrijskih delavcev je popolnoma uspela. Vsi delavci v velikih in malih tržaških tovarnah so ob določeni uri zapustili delo in odšli domov. Stavko sta napovedali dve sindikalni organizaciji, Delavska zbornica in Enotni sindikati, zato ker predstavniki industrijcev niso hoteli sprejeti zahtev sindikalnih organizacij za povišanje mezd.

Med industrijskimi delavci pa so se včeraj razširile govorice, da bodo italijanske nacionalistične organizacije izkoristile omenjeno stavko v svoje politične špekulacije v sedanji gonji proti Jugoslaviji in za zahtevo priključitve Trsta k Italiji. Takojšen odpor delavcev proti takšnemu izkoriščanju stavke gospodarskega značaja je prisilil nekatere italijanske šovinistične intrigante, da so odstopili od svojih načrtov.

Kominformistično vodstvo Enotnih sindikatov pa je včeraj izdalo komunike v katerem opozarja svoje člane, da nameravajo italijanski nacionalisti v Trstu, na pobudo demokrščanskega župana Bartolija, proglasiti v teh dneh nekaj stavk političnega značaja, ki naj bi dobile popolno podporo delodajalcev. Značaj stavke pa naj bi bil, zahtevati priključitev celotnega Tržaškega ozemlja k Italiji. Kominformistično vodstvo poziva tržaške delavce naj nastopijo proti vsaki šovinistični manifestaciji.

Gornje stališče kominformističnega sindikalnega vodstva je zelo značilno. Zdi se, da se je kominformistično vodstvo v zadnjih dneh sicer nekaj naučilo, potem ko je večina njihovih članov odločno obsodila odkrito sodelovanje kominformističnega vodstva železniških sindikatov z italijanski fašisti v nedeljski stavki, ki bi morala preprečiti tisočerim Tržačanom odhod na Okroglico. Ta obsodba delavcev je kominformistične veljake streznila in jih spomnila na obsodbo delavstva proti sodelovanju s fašisti v stavki, ki so jo delodajalci in nekateri hlapci italijanskega kapitala v Trstu proglasili marca 1952 v podporo fašističnih manifestacij. Zato je nujno, da vsi delavci odločno nastopijo proti vsakršnemu izzivanju klerofašistov, ki bi hoteli spremeniti tržaške tovarne v legla šovinizma in fašizma za borbo proti interesom delavskega razreda.

Ravnateljstvo združenih jadranskih ladjedelnic pa je sporočilo sindikalnim organizacijam v vseh podjetjih (vključno ladjedelnice v Tržiču), da misli v najkrajšem času odpustiti z dela večje število starih delavcev (govori se o 300 delavcih) ki bi morali biti po zakonskih predpisih upokojeni. Naravno je, da bi bil takšen postopek pravilen če bi prizadeti delavci dobili odgovarjajočo pokojnino, ki bi jim zagotovila mirno preživljanje v starih letih. Toda delavci v teh podjetjih ne dobivajo nobene pokojnine razen nezadostne pomoči zavoda za socialno zavarovanje, ki je tako nizka, da ne zadostuje za najbolj skromno življenje. Pričakujejo, da se bodo sindikalne organizacije uprle načrtu ravnateljstva in preprečile, da bi bilo večje število starih delavcev za nagrado po toliko letih dela, vrženih na cesto brez zagotovljene pokojnine.

Poleg tega pa je seveda tudi vprašanje zaposlitve enakega števila mladih delavcev oz vajencev na mesta odpuščenih.

V podjetju «Esso-Standard» so delavci še vedno v delni staki. Tudi včeraj so ob 14. uri začeli 16-urno stavko, ki je trajala do danes do 6. zjutraj. Kot je znano so te stavke napovedane v znak solidarnosti s skupino 12 delavcev, ki so jih odpustili z dela in za katere delavci čistilnice zahtevajo, da se ponovno vrnejo na delo. Zdi se, da se bodo stavke nadaljevale še v prihodnjih dneh in da se bo položaj morda celo zaostril, če bodo delodajalci vztrajali pri odpustih.

Tudi uslužbenci tržaške podružnice NAM (bivše Bolniške blagajne) so včeraj stavkali. Stavka je nastala zaradi tega ker rimsko ravnateljstvo INAM noče priznati uslužbencem v Trstu posebne doklade, ki jo uslužbenci v drugih podobnih ustanovah dobijo.

Konj ga je brcnil v cirkusu Togni

Na urološkem oddelku so včeraj zvečer okoli 21. ure sprejeli s prognozo okrevanja v 6 dneh, če seveda ne bo komplikacij, 24-letnega Carmina Orana stanujočega pri cirkusu Togni v Ul. sv. Marka, kateremu so ugotovili poškodbo na spodnjem delu trebuha, ki mu je povzročila hudo bruhanje.

Orano je pojasnil, da ga je zvečer, medtem ko je on pazil na konje, eden od teh silovito brcnil.

NOCNA SLUZBA LEKARN

Biasoletto, Ul. Roma 16; Manzoni, Ul. Settefontane 2; Marchio, Ul. Ginnastica 44; Rovis, Trg Goldoni 8; Rossetti, Ul. Schiapparelli 59; Harabaglia, Barkovlje in Nicoli, Skedenj.

V OKVIRU NAČRTA ZA GRADNJO LADIJ

Sklenitev pogodbe za gradnjo 2 ladij «Lloyda»

Po dolgem odlašanju končno uradna vest o najavljenih ladjah za Kongo

Urad za obveščanje javnosti pri ZVU je izdal naslednje poročilo::

8. t. m. so podpisali pogodbo za gradnjo dveh motornih ladij Tržaškega Lloyda, ki bosta vozili na progi v Kongo. Gradnjo teh ladij je, kot znano, najavil ravnatelj oddelka za finance in gospodarstvo na svoji tiskovni konferenci v razlagi sedanjega proračuna v okviru izvajanja programa ladijskih gradenj, glede katerega je bil dosežen sporazum med italijansko vlado in Zavezniško vojaško upravo.

Obe motorni ladji bosta zelo hitri, s tonažo približno 5 tisoč ton in posebno opremljeni za prevoz suhega tovora (5 podpalubij, 5 mostovžev, za prevoz debel dragocenejšega lesa pripravna pokrita paluba) ter za potovanja dolge plovbe v tropskem podnebju.

Ladji bosta opremljeni z najpopolnejšimi navigacijskimi pripravami, poleg tega pa bosta imeli sodobne naprave za ohlajevanje in zračenje.

Ladji bo gradila ladjedelnica Sv Marka, kateri je skupno z drugimi gradnjami, ki jih predvideva program ladij za prevoz petroleja, s tem zagotovljena polna zaposlitev za približno dve leti.

Ladji bosta stali približno 4,5 milijarde lir; italijanska vlada bo k tej vsoti prispevala poldrugo milijardo lir kot podporo, ostali znesek pa kot posojilo, ki ga bodo vrnili v petnajstih letih in za katerega bodo plačevali 4-odstotne obresti.

K stvari se bomo povrnili.

Nova tovarna cevi v žaveljskem pristanišču

Včeraj zjutraj so ob 10. uri v žaveljskem pristanišču ob navzočnosti predstavnikov oblasti in gospodarstva položili temeljni kamen zadrugi proizvajalcev cevi «Aurora». Ob položitvi temeljnega kamna je predsednik Felice Acquarini pozdravil vse navzoče in izrazil svoje upanje, da bo nova zadruga uspešno napredovala. V novem podjetju bodo zaposlovali 80 delavcev.

Povratek vojnih sirot z letovanja v Savudriji

Iz Savudrije se je vrnilo pet tržaških vojnih sirot, ki so na iniciativo jugoslovanske delegacije Rdečega križa v Trstu in na povabilo centralnega odbora RKJ prebili en mesec na letovanju ob istrski obali.

Z glavo v tovornik

Pol ure po sedemnajstih je 48-letni Giuseppe Bullo iz Cigottijeve ulice 4 vozil s svojo lambreto po Carduccijevi ulici v smeri Goldonijevega trga. Ko je mož privozil v višino hišne št. 21 je silovito trčil z glavo v tovornik «Fiat 615», ki ga je šofiral 26-letni Alfredo Leghissa iz Ul. Donadoni, ki se je tedaj iznenada ustavil, ker je tudi pred Leghisso neko vozilo nepričakovano zavrlo.

Bullo, ki je z glavo udaril ob leseni zadnji del tovornika je padel na tla in obležal. Ko je Leghissa opazil nezgodo, je Bullu priskočil na pomoč in ga spravil v tovornik ter ga odpeljal v bolnico, kjer ga je izročil v varsvo zdravnikom.

Ti so ga po bežnem pregledu, med katerim so mu ugotovili številne in velike rane nad obrvjo, poslali na okulistični oddelek, kjer so ga tudi sprejeli s prognozo okrevanja v 8 dneh.

Obvestilo visokošolcem

Visokošolski odbor Dijaške Matice obvešča visokošolce, ki imajo namen poslužiti se posojila, ki ga razpisuje Dijaška Matica, da je čas za vlaganje prošenj od 12. do 30. t. m.

Prošnje, iz katerih naj bo razvidno gmotno stanje prosilca, naj se dostavijo v Dijaški dom v Ul. Buonarotti št. 31.

Odbor

Šolske vesti

Ravnateljstvo Državne slovenske nižje industrijske strokovne šole v Trstu (Rojan, Ul. Montorsino 8) obvešča vse prizadete učence in njih starše, na sledeče:

Vpisovanje za vse razrede za šolsko leto 1953-1954 traja do dne 25. septembra 1953.

Popravni izpiti čez I. in II. razred v ponedeljek, dne 14. septembra 1953 ob 8. uri.

Vpisni pogoji in razporedi so razvidni iz objav na razglasni deski v III. nadstropju šolskega poslopija v Ul. Montorsino št. 8. Morebitna nadaljnja pojasnila daje tajništvo vsak dan od 10. do 12. ure.

* * *

Ravnateljstvo Državne slovenske višje realne gimnazije v Trstu sporoča:

1. Na Državni slovenski višji realni gimnaziji v Trstu, ki ima poleg razredov z realnim učnim načrtom tudi popolne razrede s klasičnim učnim načrtom, se vrši vpisovanje za šolsko leto 1953-54 vsak dan od 10. do 12. ure v tajništvu zavoda v Ulici Lazzaretto vecchio št. 9, II. nadstropje.

Vsa nadaljnja navodila in pojasnila daje tajništvo vsak dan od 10. do 12. ure.

* * *

Na trgovski akademiji

traja vpisovanje od 1. do 25. septembra, vsak delavnik od 10. do 12. ure.

Podrobnosti na oglasni deski v Ul. Lazzaretto Vecchio 9/II.

* * *

Ravnateljstvo Državne nižje trgovske strokovne šole v Trstu sporoča, da bo vpisovanje za šolsko leto 1953-54 trajalo do 25 septembra 1953.

Prošnje za vpis sprejema tajništvo zavoda vsak dan od 10. do 12. ure.

* * *

Ravnateljstvo Državnega strokovnega industrijskega tečaja na Općinah s priključenim III. razredom

javlja, da se vršijo popravni izpiti v jesenskem roku 1953 čez I. in II. razred: v četrtek 10. septembra 1953.

Razporedi so razvidni iz objav na razglasni deski na sedežu openske šole.

Vpisovanje bo trajalo do 25. septembra.

Učenci, ki se prvič vpišejo v I. razred morajo predložiti naslednje dokumente: krstni list, potrdilo za precepljenje, potrdilo o zdravih očeh, spričevalo dovršenega V. razreda osnovne šole.

* * *

Ravnateljstvo strokovnega industrijskega tečaja v Dolini

javlja, da je v tajništvu šole, dnevno od 9. do 12. ure, vpisovanje učencev za vse razrede.

Vpisovanje bo trajalo do 25. septembra.

Učenci, ki se prvič vpišejo v I. razred, morajo predložiti naslednje dokumente: krstni list, potrdilo o cepljenju, potrdilo očesnega zdravnika, spričevalo dovršenega V. razreda osnovne šole.

* * *

Ravnateljstvo Slovenskega kmetijsko - strokovnega tečaja na Plavjah

obvešča starše in dijake, da je vpisovanje v I. ter II. razred od 1. do 25. septembra.

* * *

RAVNATELJSTVO DRŽAVNEGA DVOLETNEGA TRGOVSKEGA STROKOVNEGA TECAJA NA KATINARI

obvešča učence, ki se nameravajo vpisati v I. ali II. razred tečaja, da se vpisuje vsak dan v dopoldanskih urah do 25. septembra vključno.

Podrobnosti za vpis so razvidne z oglasne deske šole!

* * *

OBVESTILO

Višja šolska uprava v Trstu sporoča, da so v dnevih od 3. do 12. sept. 1953 vključno, od 10. do 13. ure, na Slovenski nižji srednji šoli v Trstu, Ulica della Scuola Nuova št 14-II, objavljene dokončne prednostne lestvice prosilcev za poverjena in nadomestna mesta na slovenskih srednjih šolah za šolsko leto 1953-1954.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

4 mesece za žalitve in 4 mesece za odpor

Hotel se je narediti nedolžnega, toda obtežilni dokazi so ga pokopali

«Nikakor nisem izrekel, gospod predsednik, besed za katere me obtožujejo» se je s precejšnjim zanosom in sigurnostjo izgovarjal 25-letni Silvano Belli iz Ul. Beccherie 9, katerega so obtožili poleg pijanosti in vožnje z lambreto po prepovedani poti tudi psovanja in žalitve agentov ter odpora proti njim z grožnjo, da jim bo vrgel klop na glavo in končno da je pri obrambi z nogami in rokami napadel agente.

Preds. — Rad bi vam verjel, toda na vašem kazenskem listu je več obsodb za podobne obtožbe. Kaže da bolehate na tej bolezni».

Obt. — Ne, tokrat sem res nedolžen.

In Belli je začel pripovedovati, da je 10. avgusta vozil svoje vozilo, ki je imelo ugasnjen motor. Zaradi tega bi mu agenti ne smeli dati globo. Zanikal je, da bi bil pijan in je odločno zavrnil obtožbo, da jih je žalil.

Nasprotno pa so agenti povedali ravno obratno. Belli se je vozil na vozilu na kateem je sedel tudi 39-leni Francesco Brascia, po cesti, ki je zaprta za promet. Vrhutega je vozil sem in tja ter tako ogrožal pešce. Ko so ga pozvali naj plača globo, se je iz Bellijevih ust sprostila reka psovk in žalitev, kar je agente razdražilo. Odpeljali so ga na policijo, kjer so mu hoteli vzeti pas in vezalke na čevljih. Tedaj je Belli popolnoma zbesnel. Stekel je v kot, pobral dolgo leseno klop ter jo visoko dvignil nad glavo pri čemer je grozil agentom, da jo bo pognal proti njim. Spočetka presenečeni agenti so se ohrabrili in se vrgli proti Belliju, ki je pod težo agentov padel na tla in se laže ranil. Toda to je bil edini način s katerim so ga lahko prisilili k pokorščini. Marsikateri agent je nosil še nekaj dni kasneje sledove Bellijevih pesti in nog.

Za Bellija so bile izjave policijskih agentov lažne in to je trdovratno trdil tudi pred sodnikom, od katerega je zahteval, da se pokliče za pričo njegov prijatelj Brascia, ki je prisostvoval sceni na cesti in delno tudi na policiji. Čeprav to ne bi bilo potrebno je predsednik ugodil obtožencu in Brascia je moral stopiti pred sodnika. Njegovo pričavanje pa ni bilo ravno zadovoljivo in jasno, ker se je mož izgovarjal, da ni ničesar slišal in še manj videl. Jasno je bilo, da se Brascia laže in tako so poleg njega, potem ko je tožilec zahteval, da se obtoži lažnega pričevanja, postavili policijskega agenta in kaj slabo bi končal, da ni Brascia še pravočasno preklical vse. Do tega ga je predvsem prisilil neki agent s svojo izjavo, da ga je Brascia nekaj dni po incidentu z Bellijem obiskal in ga naprosil, da bi mu naredil uslugo in ga ne bi poklicali kot pričo k razpravi, kajti zaradi Bellija, tako je namreč Brascia izjavil agentu, je že presedel 9 mesecev. Ko je Brascia potrdil, da ta izjava odgovarja resnici, je predsednik odtegnil odlok o njegovi zastražitvi in tako se je Brascia pošteno oddahnil.

Belliju je tako padla njegova zadnja karta iz rok, kar je seveda razumel posebno njegov zagovornik, ki je hotel prepričati sodišče, da obtoženec ni prav pri pravi pameti. To tezo je sodišče sprejelo in je priznalo obtožencu delno slaboumnost ter ga obsodilo za žalitve na 4 mesece in 20 dni zapora, za odpor zopet na 4 mesece ter za pijanost in nedovoljeno vožnjo na 800 lir globe.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

POROCILI SO SE: uradnik Renzo Croatto in uradnica Lidia Prelesnig, uradnik Livio Berro in gospodinja Anna Maria Revelant, elektromehanik Giuseppe Paoletti in učiteljica Paolina Antončič, uradnik Albino Pertot in uradnica Stella Serbini, železničar Luigi De Luca in prodajalka Nella Aiuti, kovač Ruggero Dordei in natakarica Viola Vattovani, elektrotehnik Carmelo Manetti in gospodinja Diana Bonivento, uradnik Aurelio Kaloper in bolničarka Adriana Tedeschi, mizar Carlo Alberto Krizmančič in šivilja Severina Carli, agent C. P. Guerrino Comelli in šivilja Maria Marin, mehanik Guido Righini in šivilja Licia Petronio, elektricist Valerio Mauri in gospodinja Marija Gojak, agent C. P. Nereo Gruden in pletilja Biagina Longo.

APEL ŽUPANSTVA PREBIVALSTVU SV. JAKOBA

Počasno napredovanje del na Istrski cesti

Zelo otežkočen promet za vozila in pešce zahteva povečano prometno nadzorstvo in pojačeno nočno razsvetljavo

Obnavljanje Istrske ceste, za kar je predvidenih 200 milijonov lir v občinskem proračunu, je v polnem teku. Cesta je trenutno zaprta na prvem odseku od odcepa Ul. Scuole Nuove do Ul. dell'Industria od tu dalje pa sicer ni zaprta, je pa promet po njej zelo težak, ker so razkopani pločniki na obeh straneh.

Kljub upoštevanju, da je tako delo zelo kompleksno, ker je pač treba istočasno temeljito popravljati poleg cestišča tudi razne podcestne napeljave, pa gredo dela le prepočasi naprej. Prebivalstvo pri Sv. Jakobu, ki je pri tem najbolj prizadeto, je zaradi tega upravičeno nezadovoljno, saj ni dvoma, da bi se dela dala pospešiti. Vreme je za hitro napredovanje del ugodno in delovne sile v Trstu tudi ne manjka, saj je nič koliko brezposelnih težakov, ki bi prav radi prijeli za krampe in lopate. Če bodo dela namreč napredovala v sedanjem ritmu (kar pa niti ni zagotovljeno spričo bližajoče se zime), se bodo prav gotovo zavlekla daleč čez predvideno dobo predvsem na škodo prizadetega prebivalstva.

Zdi se, da so te upravičene pritožbe prebivalstva končno le prodrle tudi do odgovornih ušes. Na zadnjem sestanku raznih ustanov, ki vsaka po svoji liniji nadzorujejo dela (občinski oddelek za javna dela, oddelek za ceste, direkcija tramvaja, gradbeno podjetje) in kateremu je prisostvoval tudi župan, so namreč razpravljali o vsem tem. S tega sestanka, na katerem so sprejeli tudi razne sklepe, na žalost nebistvene, so naslovili na prebivalstvo tudi poseben apel.

Predvsem so na tem sestanku ugotovili, da obstaja za pešce spričo razkopanega cestišča neka nevarnost, (spomnimo se samo, na smrtno žrtev zaradi padca v jamo) in da je treba to nevarnost zmanjšati na mogoči minimum. Zaradi tega bo Acegat ojačil razsvetljavo ceste, upravna policija pa bo povečala prometno nadzorstvo med delom in izven dela na cesti.

Apel na prebivalstvo pa se nanaša predvsem na sodelovanje prebivalstva z občinskimi stražniki, ki urejajo promet in pa na pažnjo, da ne bodo otroci uničevali gradbenega materiala, ki ostaja čez noč na gradbišču, kakor se je to že večkrat dogodilo med sedanjimi deli.

Nezgode na delu

Med razkladanjem premoga z ladijskega skladišča parnika «IRMA», ki je zasidran v našem pristanišču, je na 21-letnega težaka Savina Messinesa iz Ul. Rigutti 33 priletel precejšen kos premoga.

Ker je pri tem dobil precejšnjo podplutbo se je Messinesa z rešilnim avtom zatekel v bolnico, kjer so mu rano izprali in ga poslali domov. Na vsak način bo moral mladi težak počivati približno 4 dni.

* * *

Prav tako med delom v lesnem pristanišču pod Škednjem, je 46-letnemu težaku Milivoju Žužiču doma s Proseka padlo na glavo nekaj desk, katere je mož tedaj razkladal z železniškega vagona.

Tudi Žužič se je moral z rešilnim avtom zateči v bolnico, kjer so ga zdravniki zaradi rane nad levo obrvjo pridržali na opazovalnem oddelku in kjer bo ostal kakih 7 dni.

* * *

Zaradi preseka zadnjega člena mezinca leve roke so včeraj popoldne sprejeli na ortopedskem oddelku 45-letnega uradnika Remigia Guercinija iz Ul. Giusti 6, katerega so nekaj minut prej pripeljali z rešilnim avtom v bolnico.

Ob prihodu v oddelek je Guercini pojasnil, da se je ranil med delom pri stružnici v mehanični delavnici pomorske akademije na Hortisovem trgu. Ponesrečenec je tedaj hotel stružiti neko desko.

TELEFONSKE ZA PRIMER	STEVILKE NUJNOSTI
Rdeči križ:	66 - 60
Gasilci:	2 - 22
Policija	2 - 23

Tudi v miljski občini proti jezikovni enakopravnosti

Miljska občinska uprava, ki jo vodijo kominformisti je izdala tiskovine za prijavo družinskega davka samo v italijanščini

Miljska občina, ki jo upravljajo kominformistični odborniki, se je že večkrat skušala ubraniti upravičnega očitka, da ne ščiti interesov slovenskega življa, predvsem takrat, ko gre za vprašanje jezikovne enakopravnosti. Kominformistični upravitelji so se pri svojih izgovorih posluževali citiranja raznih ukazov ZVU, po katerih naj bi bilo nemogoče govoriti slovensko v občinskem svetu, postavljati slovenske ali vsaj dvojezične napise v slovenskih vaseh miljske občine itd. Pri tem so trdili, da bi bila slovenščina prav gotovo enakopravna z italijanščino, le če bi to zakon dopuščal in če ne bi v nasprotnem primeru posegla vmes «prefektura», ki bi zaradi kršenja takih ukazov razpustila občinski svet in postavila komisarja...

Morda iz «strahu» morda pa tudi zato, ker jih enakopravnost slovenskega jezika z italijanskim briga toliko kot lanski sneg, so miljski občinski upravitelji izdali nove obrazce za prijavo družinskega davka samo v italijanskem jeziku. Toda ker vemo, da je izdajanje teh obrazcev strogo občinska zadeva, menimo, da je «strah» v tem primeru neupravičen ter da gre pri stvari le za «pozabljivost», ki se odraža ob vsakem primeru, ko gre za pravice slovenskega življa v miljski občini. In Slovencev v miljski občini ni malo ter plačujejo davke prav tako kot ostali občani italijanske narodnosti. Zato je izdaja obrazcev za prijavo družinskega davka samo v italijanščini vsega obsojanja vredna, saj nam ponovno dokazuje, da je glede jezikovnih načel miljska občina na isti liniji s tržaško, kjer gospodarijo predstavniki najbolj zagrizenih iredentističnih strank.

Podlegel poškodbi zaradi padca

Okoli 19. ure je na ortopedskem oddelku podlegel poškodbam 71-letni upokojenec Mario Ciclitira, ki je stanoval v Ul. Gozzi 5. Pokojnika so sprejeli 15. t. m. v bolnici zaradi zloma kolčnega sklepa, ki si ga

izleti

MOTOKLUB «SKEDENJ»

Motoklub «Skedenj» organizira 20. septembra izlet na Reko, v Opatijo in Crikvenico. Vpišejo se lahko člani in simpatizerji na sedežu društva in sicer še danes in jutri med 19.30 in 20.30 uro. Cena izletu 450 lir.

MOTOKLUB «AMATORI»

organizira 19. in 20. septembra tri izlete na Bled in v Kranj, na Reko in v Opatijo ter v Pulj. Vpisovanje samo za člane vsak dan na sedežu motokluba od 17. do 19.30 do 10. t. m..

MOTOKLUB «MLADOST» OPCINE

organizira 20. t. m. izlet v Opatijo in Vipavo. Vpisovanje na običajnih mestih do 10. t. m..

MOTOKLUB «JADRAN» OPCINE

priredi dne 19. in 20. t. m. izlet v Tolmin-Bovec. Vpisovanje na sedežu do vključno 10. t. m. od 19. do 21. ure.

PROSVETNO DRUSTVO «SLAVKO SKAMPERLE»

priredi 27. t. m. enodnevni izlet v Opatijo in na Učko. Prijave se sprejemajo na društvenem sedežu na stadionu vsak dan od 20. do 21. ure do vključno 16. t. m..

Ker je ta izlet zadnji v letošnji sezoni in ker je število mest omejeno, pohitite s prijavami.

PROSVETNO DRUSTVO BARKOVLJE

obvešča vse prijavljene za izlet na Bled, da bo ta v nedeljo 27. septembra. Vsi tisti, ki bi se še radi prijavili, naj to store do 15. septembra. Vse informacije dobite pri Tediju.

MOTOKLUB «ADRIA» MILJE-DOLINA

organizira enodnevni izlet na Okroglico-Tolmin 20. septembra. Vpisovanje na sedežu v Dolini v večernih urah. Vabimo vse člane našega kluba, da se izleta udeležijo.

Vpisovanje do petka 11. t. m..

IZLETI PDT

27. septembra izlet na Razdrto, Nanos, Predjamski grad in jamo. Vpisovanje do 18. septembra.

4. oktobra izlet v Platak, Bakar in na Reko. Vpisovanje do 25. septembra.

PDT javlja, da bo odhod na Mangart v soboto 12. t. m. ob 15. uri iz začetka Ul. Fabio Severo. Izletnike naprošamo, da poravnajo znesek za izlet pred odhodom.

KINO

Rossetti. 16.30: «Volkodlak», Gene Kelly, Pier Angeli.
Excelsior. 16.30: «Verjemi mi», Deborah Kerr, Robert Walker, Peter Lawford.
Nazionale. 16.00: «Ure so štete», Teresa Wryght, Mac Donald Carey.
Filodrammatico. 16.00: «Železni ljubavnik», Alan Ladd, Virginia Mayo. Barvni film. Mladini izpod 16 let prepovedano.
Arcobaleno. 16.00: «Casablanca», Ingrid Bergman, H. Bogart.
Astra Roiano. 16.00: «Vem da me boš ubil», Joan Crawford.
Grattacielo. 16.30: «Lepa, a nevarna», Robert Mitchum, Jean Simmons.
Alabarda. 16.30: «Obsodite ga», Milly Vitale, Ave Ninchi, Charles Rutherford.
Ariston. 16.00: «Človeška jeza», James Cagney, Virginia Mayo.
Armonia. 15.00: «Napad apašev», R. Young, J. Carter. Barvni film.
Aurora. 16.30, 19.10, 22.00: «Bernardette», Jennifer Jones.
Garibaldi. 15.30: «Zeleni pekel», Douglas Fairbanks, Joan Bennette, S. Howard, G. Sanders.
Ideale. 16.30: «Gilda», Rita Hayworth, Glenn Ford.
Impero. 16.00: «Tvoje ustnice žgo», Richard Widmark.
Italia. 16.00: «Marija Valewska», Greta Garbo, Charles Boyer.
Viale. 16.00: «Gianni in Pinotto na severnem tečaju».
Kino ob morju. 16.00: «Beli človek, ti boš živel!», Linda Darnell, Richard Widmark.
Massimo. 16.30: «Je prostor za vse» Gary Grant, Betsy Drake.
Moderno. 16.00: «Notre Dame», Charles Laughton, Maureen O' Hara, Thomas Mitchell, Edmond O'Brien.
Savona. 16.00: «Kitajski talisman», Ronald Reagan, Rhonda Fleming.
Vittorio Veneto. 15.30: «Scaramouche», Stewart Granger, Eleanor Parker, Janet Leigh. Barvni film.
Azzurro. 16.00: «Skrajno nevarno»,

Mednarodni položaj Albanije in italijanski nameni

Odkar se je nekako pred štiridesetimi leti Albanija pojavila kot samostojna državna tvorba, je ves čas bila izredno privlačna točka in prizorišče številnih spletk in vojnih pustolovščin, ki so si jih na njen račun dovolili razni imperialistični megalomani. Od časa do časa so se določeni mednarodnopolitični odnosi in interesi okoli te majhne, kamenite, ekonomsko nerazvite in kulturno skrajno zaostale državice nevarno zaostrili. Albansko vprašanje je v takem primeru postalo center mednarodne politične pozornosti, da bi kmalu zatem spet prešlo v pozabo.

Že nekaj časa pa je vprašanje Albanije ponovno stopilo v ospredje, potem ko se mu, zaradi kopice drugih važnih evropskih dogodkov, lep čas ni posvetila potrebna pozornost.

Zaradi važnosti zemljepisnega položaja — vedeti moramo, da se z albanske obale najlaže kontrolirajo tako imenovana Otrantska vrata, kakor tudi, da se na njeni obali nahaja še vrsta zelo važnih strateških oporišč za kontrolo nad srednjim delom Sredozemlja — so že zdavna razni osvajači pozrešno upirali svoje oči vanjo. Tudi po drugi svetovni vojni ti apetiti niso povsem izginili, in danes imamo spet priliko ugotoviti, kako se predvsem v Italiji, pa tudi v nekaterih najbolj reakcionarnih krogih na Zahodu, ponovno dramijo. Spet je govora o Albaniji, spet se pletejo najrazličnejše kombinacije na njen račun, kombinacije, ki so v nasprotju z najosnovnejšimi načeli svobode in enakopravnosti, zapisanimi med drugim tudi v ustanovnem dokumentu OZN, sprejetem in podpisanem od večine demokratičnih držav po drugi svetovni vojni. Pripomniti pa je treba, da je k temu v dobršni meri pripomogla težka notranja situacija Albanije, stanje gospodarskega in političnega bankrota, ki zanj nosijo odgovornost njeni kominformistični voditelji.

Notranja situacija Albanije je danes zelo zaostrena, predvsem zaradi brezobzirnega političnega nasilja in izkoriščanja albanskega narodnega gospodarstva od strani SZ, kar je imelo za posledico, da je danes, osem let po končani vojni in izvršeni ljudski revoluciji na isti, če že ne na nižji stopnji gospodarskega in kulturnega razvoja, kot je bila pred tem.

Ekonomska zmogljivost Albanije pada iz leta v leto, v prvi vrsti zaradi tega, ker gre večina investicij za vojaške namene, po drugi strani pa, ker mora Enver Hodža vzdrževati zelo obsežen policijski aparat, da bi se mogel obdržati na oblasti. Vse to po sovjetskih direktivah, v korist določenim njihovim ekspanzionističnim načrtom. Breme vsega tega pa pada na albansko ljudstvo.

Vse to in, kot posledica tega, nepojmljivo nizka življenjska raven, v nič manjši meri pa tudi skrajno odvratne metode policijskega upravljanja nasploh, policijskega terorja pa že posebej, vse to je konec koncev prignalo albanske ljudi do tega, da so začeli bežati v gozdove in plamenine, da bi z orožjem v rokah branili svoje pravice, svojo svobodo in dostojanstvo. Nevarnosti, ki ji je začela pretiti, se je tiranska vlada hotela izogniti tako, da je nad svojimi državljani začela izvajati najbolj strašen teror, jih mučiti in zapirati; skratka: spremenila je državo v eno samo ječo, v eno samo koncentracijsko taborišče.

Da bi se obdržal na diktatorskem stolčku je Enver Hodža ta teror postopoma stopnjeval, po marcu letošnjega leta, t. j. po Stalinovi smrti, ko je kazalo, da bi znalo priti do resnih izbruhov ljudske jeze, pa ga je zaostril do skrajnosti. Kako labilen mora biti danes položaj Enver Hodžine vlade v Albaniji, se je pokazalo tudi na zadnjem kongresu Albanske delavske partije, ko je bilo objavljeno, da je bilo iz njenih vrst izključenih šest tisoč oseb, kar pomeni osem odstotkov celotnega članstva. Ob tej priliki je tudi odkrito priznal, da obstajajo v državi številni nasprotniki režima, pa tudi skupine, ki se aktivno borè proti vladi.

To težko in negotovo situacijo Albanije pa skušajo izkoristiti nekateri reakcionarni krogi v inozemstvu, trudeč se, da bi na račun albanskega ljudstva realizirali svoje pohlepne imperialistične cilje. Opozoriti je treba, da se takšne tendence na najbolj nesramen način javljajo prav v Italiji, ki je nekoč že stegnila svojo grabežljivo roko čez Otrantska vrata, nasilno priključila Albanijo «velikemu» cesarstvu in prizadela ogromno zla albanskemu ljudstvu. Pri tem se poslužujejo nekaterih albanskih emigrantov, znanih okorelih vojnih zločincev, organiziranih v fašistični organizaciji «Bali Kombtar», ki je v času okupacije stala ob strani nemških in italijanskih okupatorjev, boreč se proti svojim lastnim ljudem. Danes je ta organizacija ponovno inštrument v rokah na novo porajajočega se italijanskega imperializma, ki med drugim še enkrat obuja stare rimske apetite iz leta 1939, ko so Mussolinijeve divizije okupirale Albanijo in tako napravile prvi korak v osvajalne načrte, da se zasužnji ves Balkanski polotok.

Poleg albanskih reakcionarjev se italijanski imperialisti poslužujejo tudi nekaterih drugih okoliščin, da bi čimbolj zapletli klopec svojih intrig okrog Albanije. Predvsem smatrajo, da jim bo trenutna težka notranja situacija v deželah pod moskovsko nadoblastjo zelo koristila pri izvajanju njihovih podlih načrtov. Če pri tem upoštevamo, da je Moskva doslej v odnosu do drugih satelitskih dežel očitno bagatelizirala majhno Albanijo, da je Stalin vselej o njej govoril z nekakšnim prezirom, da se med njo in SZ do danes sploh ni bil sklenil kak važnejši državni sporazum ali napravil kakršenkoli uradni korak, iz katerega bi bilo razvidno, da se tej majhni državici vendarle pripisuje neka važnost, če upoštevamo, da ni SZ nikoli pokazala najmanjše pripravljenosti, da bi sprejela določene obveznosti glede njene neodvisnosti in integritete, če vse to skupaj resno premislimo, potem se nimamo čemu čuditi, če so danes v Italiji, pa tudi drugje začeli znova kazati poseben apetit do Albanije. Takoj so namreč zapopadli bistvo sovjetske politike do Albanije: v veliki mednarodni igri je bila v rokah sovjetov samo menjalni drobiž, da bi se z njegovo pomočjo laže pogajali in mešetarili za svoje sebične interese.

Poglobljena kriza v deželah informbirojevskega bloka pa je podžgala italijansko in ostalo reakcijo na Zapadu, da je znova načela svojo propagandno kampanjo ter začela pridigati o tem, kako bi bilo treba nekoga od zunaj pooblastiti da bi v Albaniji vzpostavil red in mir. Zadnje čase se v Italiji vse češče čujejo glasovi, da je Rim «zainteresiran na ohranitvi miru v Albaniji», vsled česar bi bilo treba prav njemu zaupati to nalogo. Pri tem spletkarjenju je aktivno udeležen tudi Vatikan s svojim denarjem in tiskom.

Zanimivo je tudi dejstvo, da je vsa ta kampanja naraščala ter zavzemala čedalje bolj nevarne oblike vzporedno z razvojem prijateljskih odnosov med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo, še posebno pa potem, ko je bil sklenjen balkanski pakt. To kar je ves napredni svet smatral za prispevek miru in mednarodni varnosti, so nepoboljšljivi vojni hujskači v Rimu ocenjevali za izzivanje Italije in ogražanje njenih življenjskih interesov. Poostrili so svojo gonjo proti Jugoslaviji, začeli ščuvati svoje ljudstvo proti njej, obenem pa začeli še bolj kričati o svojih pravicah do Albanije, ki da jo Jugoslavija namerava pograbiti zase itd. Ostalo pa ni le pri besedah. Nad albanski teritorij so poslali letalo, ki je trosilo letake s pozivom albanskemu ljudstvu naj se upre sedanjemu režimu, da bi tako v zmedi, ki bi nastala, laže uveljavili svoje zahteve po intervenciji od zunaj. Hkrati tudi skušajo s pomočjo Albanije vnesti razdor med balkanske narode, tako n. pr. ko obljubljajo Grkom del albanskega nacionalnega teritorija, ki da so jim ga pripravljeni odstopiti, ko bi zasedli deželo.

Taka in podobna italijanska politika do Albanije je v očitno korist italijanski reakciji in tistim krogom na Zapadu, ki jo v tem podpirajo. V resnici pa je usoda Albanije stvar, ki se tiče samo albanskega ljudstva, in samo ono je poklicano, da izbira način notranje ureditve in obliko vladavine. Kot se je albansko ljudstvo v času druge svetovne vojne znalo upreti okupatorju, kot je danes sposobno voditi borbo proti nasilju Enver Hodže, tako bo znalo preprečiti tudi vsako nakano raznih «osvoboditeljev» od zunaj, čigar «osvoboditeljske» kvalitete je že imelo priliko dodobra spoznati.

Reka Missouri, ki teče skoraj 3.000 km skozi srednji zahod Združenih držav oskrbuje z vodo po razsežni mreži vodovodov za umetno namakanje veliko področje plodne zemlje, ki bi bila sicer pusta. Slika kaže, kako kmet črpa iz umetnega vodovoda vodo za svoje njive.

Bohumil Laušman:

Kako birokracija uničuje češko narodno gospodarstvo

II.

Tako je kmečki časopis za okraj Trudnovo v istih dneh zapisal, da so kmetje iz Krkonoških planin, po ukazu ministrstva za odkup, pripeljali s traktorji seno v Trudnovo in so ga morali spet odpeljati domov, ker organi za odkup niso prišli na kraj, ki so ga sami določili. V Kolinsku so prevzemali krompir. Ker pa imajo novi birokrati svoje delovne ure določene, so se morali po šesti uri popoldne vrniti domov z vsem svojim blagom vsi oni zadružniki, ki do te ure niso prišli na vrsto. Vse to skupaj je že tako strašno, da češkoslovaška vas, ki je dejansko že zrela za pravi socializem, ni kaj takega poznala niti v dobi nacistične okupacije.

Ta neverjetni centralizem in prekipevajoča birokracija imata za posledico, da ostajajo brez kruha, brez zelenjave in sadja, brez mesa ne samo posamezne občine, ampak celi okraji, medtem ko druge pokrajine ne vedo, kam bi z obilico takega blaga. Prav gotovo, da o tem odloča birokracija iz ministrstva za odkup in ministrstva trgovine. Ves češkoslovaški tisk žigosa te nepravilnosti, vendar brez uspeha. Praško birokracijo niso premaknile z mesta niti številne demonstracije, ki so jih uprizorile ženske, ki niso imele kruha za svoje otroke kar po cele tedne. Kot je povedal neki begunec iz Češkoslovaške, so bile zadnje take demonstracije v Litomericah in Terezinu.

Pretekle dni je «Lidova demokracie» pisala dobesedno: «Bežen obisk v ustečki kraj nam dokazuje, da prihaja v Cerveni Ujezd v bilinskem okraju kruh le vsakih štirinajst dni. V Travčice v litomeriškem okraju pripeljejo kruh zelo neredno in premalo. Tudi v Litvinovu kmetje in delavci tožijo zaradi slabe preskrbe s kruhom in nad slabo kakovostjo.»

Kmečki list za podboranski okraj zelo ostro napada birokratizirano preskrbo, ki je kriva, da v okraju po dva, tri dni ni kruha in da se morajo zadružniki v času žetve voziti tudi po nekaj ur daleč, da bi dobili kruha. K temu moramo pripomniti, da poljedelec ne-le da ne sme zaklati prašiča brez dovoljenja oblasti, ampak ne sme brez uradnega dovoljenja, niti peči kruh zase. S sadjem ter zelenjavo je še huje. S Slovaške so na primer vozili zelenjavo tudi od 500 do 600 km daleč po poljedelskih krajih v Liberec, toda iz kraja, ki je oddaljen od Liberca le 50 do 60 km, so po isti progi vozili zelenjavo na Moravsko.

Podobno zlo se dogaja s sadjem, predvsem s slovaškimi marelicami. V libereškem okraju so morali dati svinjam nekoliko vagonov zelenjave in pokvarjenih marelic, medtem ko so v sosednem Cvirkovu ženske demonstrirale, ker niso imele niti sadja niti zelenjave. Po vesteh kmečkega lista iz chrudinskega okraja, ki je znan kot kraj z bogatimi nasadi krompirja, ni bilo tu dobiti krompirja za nobeno ceno, kajti odkupna birokracija je ves krompir prodala v Pardubice, medtem ko so Pardubice z obupnim glasom po vzhodnočeškem radiu pozivale druga mesta, naj odkupijo od njih krompir.

V vzhodni Češki ni bilo kavovina, ker so ga vzhodnočeške tovarne morale po ukazu birokracije v ministrstvu trgovine poslati na Moravsko, medtem pa so moravske tovarne kavovina zaman iskale navodil iz Prage, kam naj pošiljajo svoje blago, ki jim je tičalo v skladiščih. Nekaj podobnega je z mesom, s suhim mesom, in drugim prehrambenim blagom, pri čemer ne gre za posamezne primere, ampak za splošen pojav. Je to rezultat birokratske in centralistične politike, ki je, za sicer bogato deželo postala prava katastrofa.

Neverjetna centralizacija in prekipevajoči birokratski aparat sta dva stebra praškega režima, ki služita vladi, ki pa hkrati odpirata oči češkoslovaškemu ljudstvu. Tako je minister za prehrambeno industrijo, Jankovcova, pred kratkim svečano izjavila, da bodo v vseh okrožnih mestih odprte tako imenovane vzorne trgovine z izbranim suhomesnatim blagom, katerega bo 90 vrst. Toda «Svobodne slovo» prinaša sedaj vest, da je bila svoj čas odprta v Havličkovem Brodu taka trgovina z izbranim suhomesnatim blagom, da je bila tam tudi izložba mnogih suhomesnatih izdelkov, toda potem, ko so izložbo zaprli, ni nihče videl tega suhomesnatega blaga, kajti v času šestih tednov je ta vzorna trgovina prodajala samo eno vrsto salame.

Tudi minister lahke industrije je pred časom obljubil prebivalstvu, da bo prišlo na tržišče toliko vrst letnega obuvala in to v takih količinah, da se kaj takega ni še nikoli zgodilo. Toda sedaj objavlja časopis tajnost in se pritožuje, da je vse to bila le gola obljuba. V trgovine so prišle samo poletne sandale, in še teh malo, medtem ko je v trgovinah še mnogo lanskoletnega zimskega obuvala. Minister za proizvodnjo in minister za trgovino pa zvračata krivdo drug na drugega in oba se jezita na nepravilno načrtovanje.

Slovaški sindikalni list «Prace» je pred kratkim prešel že v napad: «Državni birokratski aparat naj vendar preneha lagati ljudstvu, kajti nepošteno je dajati v izložbe blago, ki se ne sme prodajati, in blago, ki se v trgovinah ne more videti». Z eno besedo krepka birokratizirana centralizacija izvaja nad ljudstvom neverjetne zločine. Zaradi tega jo ljudstvo tako sovraži.

Režim se včasih ponaša s tem, da je lansko leto zgradil le 24.000 novih stanovanj, medtem ko da jih letos gradi že 31.000. A «Lidova demokracie» pravi odkrito, da se gradi brez repa in glave, da nova stanovanja niso niti organsko nadaljevanje mesta, niti nova vas. Praška «Prace» je k temu dodala, da se predvsem v ostravskem okraju gradijo take hiše, v katerih bi morala biti vgrajena tudi centralna kurjava. Vendar te kurjave ni in tako morajo rudarske družine kupovati peči in napeljevati dimnike skozi okna. Strokovni list «Poročevalec električarjev» se ponovno sprašuje, kako je mogoče, da se tu, kakor tudi drugje, morejo graditi hiše z električno notranjo opremo, ko se v te hiše še za daljšo dobo ne bo mogel napeljati električni tok. Plzenska «Pravda» pa je zagnala vik in krik zaradi tega, ker so se zgradili stanovanjski bloki, katerim še delj časa ne bodo mogli priklopiti niti vodovodnih niti električnih napeljav in niti kanalizacije. Ostrovski list «Nova svoboda» se pritožuje, da je praška birokracija zgradila posamezne hiše za rudarje tako, da stanovalci ne morejo po stopnišču spraviti v stanovanja niti pohištva, zaradi česar spravljajo v nove hiše pohištvo s pomočjo vrvi skozi okna.

Tako pogubno delujejo «podvigi» birokratov in centralistov, ki v svoji nestrokovnosti in duševni toposti vidijo svoje poslanstvo samo v tem, da — očitno po sovjetskem vzoru — izvršujejo načrt pa četudi je to načrt anarhistov, kar pa jih ne ovira, da s tem kradejo republiki milijarde in da zasužnjeno ljudstvo izgublja živce.

Zaradi tega se ne smemo čuditi, da na tako politiko — in tu smo jo označili samo z nekaterimi izrazitimi primeri — reagira na svoj način tudi industrija, na svoj način pa tudi poljedelstvo.

KONEC

SINTETICNI SLADKOR

Kanadski znanstvenik dr. Raymond Lemieux in švicarski znanstvenik dr. George Huber sta sporočila na letnem občnem zboru Ameriške kemične družbe, da sta izdelala navadni sladkor v epruveti. To predstavlja prvi uspešni poizkus izdelave sintetičnega sladkorja.

Dr. Lemieux je hkrati sporočil, da bo z uporabo molekul sintetičnega sladkorja v zvezi z radioaktivnimi atomi ogljika možno točno ugotoviti, kako človeško telo izkorišča sladkor.

DOBA SONČNE ENERGIJE

Dr. Dean Burk pravi: «Današnja raziskovanja in razvojne možnosti dokazujejo, da bi se prav lahko pridobile vse za prehrano prebivalstva ZDA potrebne kalorije s primernim izkoriščanjem in gojenjem alg ter s povezanim kmetovanjem na površini 50 kvadratnih milj (ca. 13.000 ha)»

«Današnja raziskovanja in razvojne možnosti dokazujejo, da bi se prav lahko pridobile vse za prehrano prebivalstva Združenih držav potrebne kalorije s primernim izkoriščanjem in gojenjem alg ter s povezanim kmetovanjem na površini približno petdeset kvadratnih milj. Ne dve milijardi akrov polja, ampak dva milijona. Energijo za potrebna dela bomo dobili iz vira, ki ga človek ne bo mogel nikoli izčrpati — iz sončne svetlobe».

Teh besed ni napisal niti kak veletrgovec, ki hoče prodajati kak vsezdravilen aparat, niti kak norec, ampak dr. Dean Burk, ravnatelj cytokemičnega zavoda Ameriškega zdravstvenega instituta v Bethesdi. S to izjavo je dr. Burk vsaj za več stoletij ovrgel Malthusovo prerokovanje, da je človeštvo obsojeno na smrt zaradi lakote. V zvezi z Burkovo izjavo se v daljni bodočnosti pojavljajo obrisi: sintetičnega izpreminjanja sončne svetlobe v električno energijo, pridobivanja neomejenih količin vodika iz vode in sončne svetlobe, celotnega ogrevanja in ohlajevanja hiš in celih mest s pomočjo črpalk, ki bodo uporabljale zemljo samo kot vir toplote in mraza, brezdimnih tovarn, ki jih bo gnala sončna svetlobna in cele vrste drugih čudes, ki bodo mogoče še za časa našega življenja zatemnele atomsko dobo s še več.jo dobo sončne energije.

Pred tremi meseci sem vprašal dr. Burka za mnenje v zvezi z nekim raziskovalnim načrtom glede potenciala svetovne proizvoduje živil. Njegov odgovor je z znanstveno utemeljitvijo potrdil moje zaključke, do katerih sem prišel po pregledu več tisoč načrtov, ki jih zdaj preiskujejo v Združenih državah v zvezi s sončno energijo.

Sončni stroji v mitologiji

Sanje o sončnih strojih se pojavljajo že v grški in egiptovski mitologiji in so se vzdržale preko poskusov Galileja in Leonarda da Vincija do «sončnega stroja», ki ga je zgradil in pokazal pred Napoleonom III. John Ericsson pa do «sončnega absorbenta in pečne tuljave», ki so jo zgradili v naši generaciji v Smithsonovem institutu v Washingtonu.

Sodobno raziskovanje v zvezi z velikimi potenciali energije sončne svetlobe se je lotilo odgovora na vprašanje, ki ga je postavil leta 1718 sir Isaac Newton v svojih «tridesetih vprašanjih» iz optike: «Ali se ne spreminjajo cele snovi in svetloba druge v drugo in ali ne sprejemajo telesa veliko svojega učinka od delcev svetlobe, ki vstopajo v njihovo sestavo?»

Okoli leta 1915 je postavil Albert Einstein zakon o fotokemični ekvivalenci, katerega točnost je dokazal dr. Otto Warburg s poskusi, Charles Kettering, iznajditelj in tovarnar, ki je kasneje postal predsednik Ameriškega sveta iznajditeljev, je pa postavil slovito vprašanje «Kaj napravlja travo zeleno?» Dr. Kettering in drugi so osnovali Ketteringovo ustanovo za raziskovanje klorofila in fotosinteze, ustanovili raziskovalne skupine na raznih ameriških visokih šolah in si za cilj niso postavili samo določitve vpliva vode, sončne svetlobe, rudninskih sestavih in ogljikovega dioksida na rast rastlin, ampak tudi umetno reprodukcijo procesa.

Fotosinteza

Tako je prišlo do odkritja, da je fotosinteza, s katero vse zelene rastline pretvarjajo ogljikov dioksid in vodo v ogljikove hidrate in prosti kisik, najučinkovitejša pri temperaturi med 3 in 30 stopinjami Celzija in da igrata ali železo ali mangan, ki ju pritegne svetloba iz rastlinskih korenin, vlogo katalizatorja ali starterja za klorofilske «stroje» v rastlinskih listih.

Leta 1927 je dr. John Arthur z Boyce Thompsonovega instituta za rastlinska raziskovanja v Yonkersu pri New Yorku poudaril, da proces fotosinteze izrabi manj kot en odstotek sončne energije, ki pade na rastline. Kasnejše študije so ugotovile, da znaša letna vrednost sončne svetlobe kot potencialne energije 106.000 dolarjev na aker. V tej zvezi je dr. Arthur izjavil: «To se pravi dve stotinki dolarja za kilovatno uro. Če upoštevamo, da izrabi fotosinteza samo en odstotek te energije — in nekateri znanstveniki trdijo, da izrabi samo eno petinko odstotka — dopušča klorofilski «stroj», da gre pri enem akru v izgubo delovne energije v vrednosti 104.940 dolarjev. Pomnožite to s 33 milijardami akrov kopne zemlje sveta in začeli bomo spoznavati vrtoglavi potencial sončne energije».

Phytotron

Začetno delo, ki sta ga opravila Katteringova ustanova in Boyce Thompsonov institut, je dalo povod za raziskovanje sončne energije na stotinah univerz in ustanov. Univerze Illinoisa, Minnesote, Kalifornije, Chicaga in Connecticuta, nadalje Carnegiejev institut v Palo Altu, Washingtonova univerza v St. Louisu, Kolumbijska univerza in Rockefellerjev zavod za medicinska raziskovanja v New York Cityju so izvršile dragocene študije. V zadnjih letih so radioaktivni izotopi in Geigerjevi števci sledili nedojemljivi tehniki narave, ki rabi 110.000 kalorij sončne svetlobe za spremembo ene molekule ogljikovega dioksida in vode v ogljikov hidrat in kisik. V kalifornijski Pasadeni je od leta 1949 dalje Earhartov laboratorij za rastlinska raziskovanja ubral nova pota v raziskovanju s svojim phytotronom, hermetično zaprtim laboratorijem, v katerem so lahko znanstveno kontrolirali vpliv vseh činiteljev okolja na rastlinsko rast.

Zapeljivi cilj raziskovalcev je seveda odkritje možnosti za povečanje učinka fotosinteze, nakar bi lahko sintetizirali proces, s katerim bi lahko uporabljali energijo sončne svetlobe v industriji in v kmetijstvu. Dr. Harry Knorr, ravnatelj Ketteringovih laboratorijev v Yellow Springsu, razlaga: «Zdaj nam je znano, da nam ni treba drugega kot da dobimo kemično sestavino, ki vsrka izžarevano energijo in ž njo ustvari novo sestavino, katera bo oddajala energijo za izgorevanje».

Klorela

V letu 1948 sta dr. Spoehr in Milner, znanstvenika Carnegiejevega zavoda, ugotovila, da lahko z dovajanjem železnih in drugih rudninskih soli klorelí, neki vrsti sladkovodne alge, pridelajo letno na površini enega akra 1.350 funtov maščob ali 1.000 funtov čistih proteinov — medtem ko je letni povprečni pridelek enega akra suhe zemlje le 360 funtov olja iz ameriških lešnikov. Nadaljnji poskusi so pokazali, da lahko da klorela, ki raste v sladkovodnih ribnikih v globini 30 centimetrov, in ki jo hranijo z železnimi sulfati, manganom, amonijevimi fosfati in ogljikovim dioksidom, na leto na aker do 100 ton suhega pridelka s 85 odst. maščobe.

Zdi se, da so ti poskusi, ki sta jih napravila dr. Otto Warburg v Institutu cesarja Viljema za celično fiziologijo v Berlin - Dahlemu, in dr. Burk na Ameriškem zdravstvenem institutu v Washingtonu, rešili uganko prenosa energije v fotosintezi. Pri poskusih so ugotovili, da se v eni minuti teme, ki sledi minuti žareče svetlobe, dvigne kisik v klorelí za desetkrat. Iz tega sledi, da se bo lahko z uporabo razsvetljevanja v presledkih pri vodnem kmetovanju izumila umetna metoda za pridelovanje živil.

Ker je klorela samo ena od tisočev različnih vrst morske vegetacije in raste 90 odst. zemeljske vegetacije v vodi, je možnost novih virov za prehrano in industrijske surovine naravnost vrtoglava. Celo tisti skeptiki, ki trdijo, da ne bo mogoče uporabljati klorele in drugih vodnih rastlin za pridobivanje okusne hrane, priznavajo, da bo lahko ogljikov dioksid, ki se sprošča s fermentacijo množično gojene klorele, ogromno koristil na kopnem rastočim rastlinam, ker ga bo mogoče koncentrirati za fotosintetični proces teh rastlin.

Obsevanje rastlin

Pa naj bo že uspeh teh raziskovanj kakršen koli, odkritja Warburga in Burka o vplivu prekinjevanja svetlobe in teme na rast so spravila raziskovalce sončne energije na raziskovalno področje, ki zanima znanstvenike že od leta 1900 dalje. Že v prejšnji generaciji so znanstveniki odkrili, da se selijo ptice selilke, ki so imele na dan 14 ur svetlobe, celo sredi zime proti severu, če se jih izpusti. Nosni polži, ki so jim dovolili na dan samo 11 ur svetlobe, niso legli jajc; ko so pa istim polžem dali 10 ur svetlobe, šest in pol ure teme, nato pa znova eno uro svetlobe in drugih šest in pol ure teme, so legli obilo jajc. Poskusi v Boyce Trompsonovem zavodu so pokazali, da so normalno zorele rastline, ki so jih zgodaj popoldne pokrili za dve uri s temnim klotom. Če so jih pa za enak čas pokrili zgodaj zjutraj ali kasneje popoldne, so s tem rastline zamorili ali pa vsaj močno okrnili.

Svetloba in tema

Te in še druge ugotovitve so pripeljale do zaključka, da vpliva na vse življenje dolžina dneva. Svetloba in tema s tem, da se menjata, nekako kontrolirata hitrost rasti in uravnavata razvoj v vsakem delu organizma. To študijsko področje imenujemo «fotoperiodizem» in je novo obširno področje za raziskovanje tajnosti sončne energije.

Sadilci sladkornega trsa uporabljajo zdaj žaromete, ki svetijo ponoči po zorečih nasadih in s tem preprečujejo, da bi rastline porabile energijo, ki jo normalno rabijo za cvetenje. Dr. James Bortwick, vodilni botanik rastlinskega instituta ameriškega kmetijskega ministrstva v Beltsville, je prišel do zaključka, da lahko delimo rastline v dolgodnevne in kratkodnevne. Sojin fižol, konoplja in jesenske cvetice, kot so na primer astre in krizanteme, pač rastejo tudi v dolgih dneh, vendar pa ne cvetejo in ne dajo sadu dokler se dolžina dneva ne skrči in dolžina noči podaljša. Cebula, pesa, razne vrste krmilnih trav, jare žitarice in gladiole cvetejo samo takrat, ko so dnevi dolgi in noči kratke. Umetno se v tem pogledu prav lahko vpliva na fotosintezo s kratkim ponočnim osvetljevanjem. Osvetljevanje grede z mlado čebulo z žarometom vsako poznojesensko noč skozi nekaj minut bo povzročilo nabreknjenje čebulic. Če enako obsvetlimo ponoči krizanteme, bo to zakasnilo njihovo cvetenje.

Klorofil

Klorofil je «hladni toplotni stroj» znotraj rastlinskega lista, ki opravlja herkulsko delo fotosinteze. Že v prejšnji generaciji je nemškim in francoskim kemikom uspelo ekstrahirati čisti klorofil iz koprivnih bodic. Kasneje so ameriški kemiki iznašli način pridobivanja klorofila iz alfalfatrave, brez smolnih, gumijevih in listnih ostankov. Iz ene tone sveže alfalfe lahko danes ekstrahirajo 3 funte tekočega klorofila.

Klorofil, klorela, fotoperiodizem, obsežno znanstveno delo za sintetiziranje procesa fotosinteze, vse to podpira prerokovanje, da bo največji znanstveni napredek v drugi polovici XX. stoletja dosežen verjetno v carstvu sončne energije.

JUGOSLOVANSKA FOLKLORNA SKUPINA

gostuje v Veliki Britaniji

Sedmega septembra bo imela v londonskem gledališču Sadlerja Wellsa prvo predstavo skupina folklornih plesalcev iz Jugoslavije, ki bodo v Britaniji gostovali štirinajst dni. Skupino jugoslovanskih plesalcev sestavljajo po večini Makedonci, ki pa bodo v slikovitih jugoslovanskih narodnih nošah nastopali z bogatim repertoarjem vse jugoslovanske folklore, srbskih, hrvatskih, makedonskih in dalmatinskih pesmi in plesov.

Edinburški festival

Sedmi mednarodni festival drame, filma in glasbe v škotski prestolnici se razvija v eno največjih evropskih mednarodnih umetniških prireditev. Pričakujejo, da se bo do 12. septembra, ko se festival konča, udeležilo letošnjih festivalskih prireditev več kot četrt milijona ljudi z vsega sveta. S tem bo število obiskovalcev vseh sedmih edinburških festivalov preseglo milijon ljudi.

Letos se je v okviru festivalskih dramskih prireditev prvič vršila predstava modernega dramskega dela. Glyndebournška opera je predvajala Strawinskega opero «The Rakes Progress» v angleščini z zborom ameriških pevcev. Opero je dirigiral Alfred Wallenstein. Prireditev je bila sprejeta z velikim navdušenjem. Ista operna družba daje tudi Rossinijevo «Pepelko», v kateri igra glavno vlogo Španka Marina de Gabarain. Ti dve predstavi sta doslej najbolj uspeli. Deloma neuspela pa je bila predstava «Hamleta», ki jo je pripravila družba «Old Vic». Ta neuspeh pripisujejo dejstvu, da se režiser Michael Benthall ni dovolj približal elizabetinskemu načinu dramskega podajanja, deloma pa zato, ker je Richard Bortson premonotono nastopal v naslovni vlogi.

Filmski del edinburškega festivala se razvija večer za večerom. Doslej je bilo na sporedu že troje francoskih filmov, britanski film «Svet brez konca», ki prikazuje delovanje UNESCO v vaseh v Mehiki in Siamu, ter ruski film «Polarno življenje».

Filmske vesti

«Vesna», celovečerni film letošnje redne proizvodnje «Triglav-filma» je dokončan tudi že v montaži, ki jo je ob sodelovanju režiserja Františka Capa opravila Milka Badjura z asistentko Darinko Peršin. Prav tako se bliža kraju tudi montaža nemške verzije tega filma. Premiera «Vesne» bo sredi prihodnjega meseca. Kot smo že poročali, je trajalo snemanje tega filma 77 delovnih dni.

O

Snemanje veličastnega dne na **Okroglici** so opravili štirje snemalci Milan Kumar, Franc Cerar, Viki Pogačar in Veka Kokalj. Snemali so deloma tudi v barvah, kar se je zgodilo prvič za obstoja «Triglav-filma».

O

«Dalmatinska svatba», koprodukcijski film «Triglav-filma» in «Hansa-filma» iz Hamburga se bliža zaključku snemanja. Vodstvo predvideva, da bo film posnet okrog 20. t. m. Od ponedeljka do srede tega tedna je ekipa snemala v Lovranu podvodne prizore, od četrtka dalje bodo posneli prizore v velikem lokalu dalmatinske gostilne, postavljene v malem ateljeju v Trnovnem. Do pretekle nedelje je bilo posnetega nad 80 odstotkov filma, oziroma od 517 kadrov (nastavitev) že 426, kar dokazuje veliko zmogljivost naše proizvodnje.

O

Jovan Petrović, komercialni ravnatelj «Avala filma» se je pred nedavnim v Egiptu sporazumel v tamkajšnjimi filmskimi razdeljevalci o odkupu **«Nevihte»**. To je prvi jugoslovanski umetniški film, ki ga bodo predvajali v Egiptu.

O

V Hollywoodu so v začetku julija snemali samo 27 filmov. Tako malo jih še nikoli niso snemali. Pač pa so ameriške filmske družbe in igralci snemali v juliju nad 60 filmov v tujini. Čeprav poslovni ljudje Hollywooda menijo, da pomeni snemanje ameriških filmov v tujini za Hollywood samomor, snemajo čedalje več filmov zunaj ZDA. Kje tiči vzrok? Stvar je v tem, da malone vsi sloveči filmski igralci ob sklepanju pogodb zahtevajo, da bi filme snemali v tujini. Za vsak dohodek od snemanja morajo namreč filmski igralci in ameriška filmska podjetja plačati velike davke, če pa snemajo filme v tujini, so davka oproščeni. Če kak filmski igralec ali igralka zasluži na leto 200.000 dolarjev, je davkov oproščen, če so filme snemali v tujini, sicer pa mora plačati 160.000 dolarjev davka. Zato rajši snemajo filme v tujih deželah, da tako «prihranijo» na stotisoče dolarjev. Vse pa kaže, da bo ameriška vlada kmalu predložila kongresu zakon, po katerem bodo tudi zaslužki v tujini obdavčeni.

O

Nelson Eddy, ki je zadnjikrat nastopil v filmu 1947. leta, stalno nastopa v radijskih oddajah in na koncertnih turnejah. Čeprav je star že 52 let, je nedavno v neki newyorški reviji dosegel velik uspeh. Zdaj ko je v modi, vabiti nekdanje slavne zvezde zopet k filmu, so mu filmski podjetniki ponudili, naj bi ponovno igral v filmu. Toda Nelson Eddy je to odklonil rekoč: «Filmsko občinstvo mi je jasno povedalo, da so časi lahkih romantičnih oper minili. Bolje bo, če se me bodo spominjali tisti, ki so Jeannette Mac Donald in mene gledali v uspelih filmih te vrste».

O

Znani režiser **William Dieterle** je nedavno posnel z Rito Hayworth v glavni vlogi film «Saloma». Ob zaključku snemanja je izjavil: «Prvikrat režiram film, v katerem nastopa Rita Hayworth. Odkrito povem, da sem se spočetka bal, ker sem izbral njo. Toda kmalu me je njeno delo navdušilo. Ima velike igralske sposobnosti, veliko večje, kakor so jih doslej izrabili. Spet bi rad naštudiral z njo kakšno klasično vlogo, n. pr. Mesalino ali Thais. Prepričan sem, da bi se v takšnih vlogah zelo dobro uveljavila». — V filmu «Saloma», ki je posnet v barvah, nastopata tudi znana igralca Charles Laughton in Stewart Granger.

S TABORA NA OKROGLICI

TRST, četrtek 10. septembra 1953

VREME Vremenska napoved za danes: Napovedujejo še vedno sončno, zmerno toplo vreme. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je znašala 23,4 stopinje; najnižja pa 14,8 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 14.40: Koncert tamburaškega orkestra «France Prešeren» iz Celja. 17.30: V narodni pesmi in plesu po Jugoslaviji. **Trst II.:** 19.00: Slovenščina za Slovence. **Trst I.:** 18.00: Karl Goldmark, Richard Strauss, Vincenzo Davico.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

IZJAVA ITALIJANSKIH VOJAKOV V ZVEZI S PROSLAVO NA OKROGLICI

V Doberdobu, Ronkah in Selcah odobravajo govor maršala Tita

Italijanska vojska se je iz Selc premaknila proti Ronkam na zahod - Na Krasu v okolici Doberdoba in Poljan so še vedno tankisti in pešaki skriti po grmovju

Številni slovenski prebivalci Ronk, Selc ter večina Doberdobcev, ki se, žal, osebno niso mogli udeležiti praznika vseh primorskih Slovencev na Okroglici, so v soboto in nedeljo imeli ves dan odprte radijske sprejemnike in so pazljivo sledili prenašanju programa z Okroglice. Lepe partizanske pesmi so jih spominjale na sicer težke toda veličastne dneve za narod Slovenskega Primorja, dneve, na katere ne bodo nikdar pozabili. Tudi mnogi napredni italijanski prebivalci v Ronkah in Selcah so prisluhnili izvajanju borbenih pesmi, ki so delovno ljudstvo teh krajev bodrile v času skupne borbe tukaj živečih narodov proti fašističnemu tiranu, ki ni poznal milosti za nikogar. Celo italijanski vojaki, posebno oni v Selcah, so prisluhnili junaškim pesmim in izjavljali, da takih še niso slišali in da ljudstvo, ki poje te pesmi, ne more biti divjaško ali napadalno, še manj pa strahopetno.

Govoru voditelja jugoslovanskih narodov tovariša Tita so prisluhnili po domovih zamejskih Slovencev vsi, od najmlajših do najstarejših v družini, in se navdušili brez izjeme. Njegove pomirjajoče besede so dokazale vso grotesknost italijanskih oboroženih provokacij na meji od Trbiža do Devina, obenem pa je odločnost, s katero jih je izrekel, zajamčila našim ljudem, da je čas imperialističnih podvigov za Italijo za vedno zaključen. Italijanski vojaki v Selcah so marsikje poslušali govor tovariša Tita v italijanščini po radiu iz Kopra, mnogi pa so radovedno spraševali, kaj je predsednik Jugoslavije dejal o italijanski vojski, ki se je pomaknila do vzhodnih mej. Z zadovoljstvom so zatem komentirali, da vojne ne bo, in lahko so se prepričali, da si je velikansko nevarnost, ki preti domovini, izmislil Rim zaradi svojih posebnih ciljev, katerih pa prav zaradi mirnega in dostojanstvenega stališča Jugoslavije nikdar ne bo mogel doseči.

Kot je znano, so bile Selce v zadnjem tednu pravo zbirališče italijanske vojske, ki je od tu pošiljala svoje motorizirane in tankovske enote na Kras. V petek so prišli v Selce iskat stanovanja celo pripadniki letalskih edinic, toda iskali so zaman, ker je bila vas že prenapolnjena z vojaki ostalih rodov vojske.

Naenkrat pa so se Selce v nekaj urah včeraj zjutraj izpraznile in vojaki so odšli proti Ronkam. Nekateri so izjavljali, da, če bo vse v redu, se bodo kmalu vrnili v kasarne v Palmanovo, drugače pa bodo ostali najbrž v Ronkah, kamor so bili začasno namenjeni. Po Krasu in predvsem okrog Doberdoba in Poljan je še vedno mnogo italijanskih vojakov, tankistov in pešakov, skritih po grmovjih. Zaenkrat kaže, da se od tu ne bodo premaknili.

Zamejski mladinci na obisku v Sloveniji

Skupina 31 slovenskih mladincev, ki so se tako kot mnogi Slovenci onstran meje udeležili proslav na Okroglici, je prišla tudi na kratek obisk v ostale kraje Slovenije. Bili so v Ljubljani. Ogledali so si mesto. Narodni muzej in popoldne tudi Litostroj. Mladinci so bili predvsem vzhičeni ob dokumentacijah bogastva kulture in folklore slovenskega naroda. S posebnim zanimanjem so ogledovali dokumentacije kulturnih vrlin njihovih prednikov v Beneški Sloveniji, Reziji, Trstu in Gorici, kjer pa je dolga okupacija in raznarodovanje vse te lepote uničila ali pa vsaj delno zmaličila.

Skupina zamejskih Slovencev bo obiskala še Kranj da spozna tamkajšnje življenje mladinskih organizacij v raznih kolektivih ter se čez najlepši del slovenske zemlje — skozi Bled — vrne nazaj ni svoje domove.

SKUPINA DOBERDOBCEV NAM PIŠE

Kominformistični praznik v znamenju italijanstva

Izredno majhna udeležba domačinov in naval prišlekov, ki so reševali organizatorje iz zadrege

Znano je že, da se kominformisti zelo trudijo razširiti svoj tisk, posebno pa italijanski, vsepovsod, tudi tja, kjer živi izključno slovensko prebivalstvo. V ta namen organizirajo razne prireditve. Problemi socialnega in gospodarskega značaja pa ostajajo nedotaknjeni.

Nedeljski praznik so kominformisti napovedali že dolgo poprej. Tiskali so celo letake in vabili ljudi od vsepovsod. Toda odziv je bil tak, kakršnega si v svojih zmešanih glavah organizatorji niso mogli zamisliti. Najbrž bodo zato tudi prejeli «zasluženo pohvalo» svojega najvišjega vodstva. Toda nič naj se ne tožijo zato, kajti Lega Nazionale jih je najbrž že blagoslovila za uspešno izvedbo programa in celotnega praznika v italijanščini, kajti niti natakarica (žal domačinka) ni «razumela» sovaščana, ki jo je naprosil v materinem jeziku za prigrizek. Tudi jedilni list je bil popolnoma furlanski; polenta in ribe so bili glavna privlačnost propadlega praznika. Prometnih sredstev je bilo namreč toliko, da je bila shramba za vozila premajhna in so jih udeleženci puščali kar ob strani. Največje razočaranje organizatorjem pa so pripravili domači pristaši, ki bi jih na veseličnem prostoru lahko seštel na prste. Vse skupaj je bilo zelo klavrno, in za prihodnjič priporočamo kominformističnim prvakom, naj vodijo vsaj malo več računa o slovenskem značaju naše vasi, če nočejo izgubiti še tisto bore malo kredita, ki ga imajo pri nekaterih domačih zapeljancih. Pripominjamo še to, da smo bili vedno za prijateljstvo vseh delovnih ljudi naše pokrajine, ne glede na narodnost, toda nikomur se ne bomo udinjali, niti ne bomo dopustili, da bi nas kdo k temu navajal.

Zatorej s takimi prazniki nikar ne prihajajte več med nas!

Skupina Doberdobcev

Ob desetletnici ljudske vstaje v Beneški Sloveniji

(Nadaljevanje s 1. strani)

Mnogo zla so povzročile našim vasem nemška letala. Kadar Nemci niso mogli prebiti partizanskih zased ali pa zastaviti hitrega napredovanja partizanskih edinic, so se zatekli k letalom in tako iz zraka tolkli z bombami po naših vaseh. Ker niso imele partizanske edinice protiavijonskega orožja, je bilo treba letala poiskati v njihovih leglih in jih tam uničiti. Na tako pot se je odpravilo 70 partizanov Briško-beneškega odreda pod vodstvom komandanta Marka Redelongija, doma iz Zapotoka pri Podbonescu, da so napadli letališče Belvedere pri Vidmu. Napad se jim je posrečil, zažgali so devet letal in dva kamiona. Za izredno hrabrost, ki jo je ob tej priliki pokazal komandant Marko Redelongi, je vodstvo Briško-beneškega odreda predlagalo Marka za odlikovanje. Na žalost tega odlikovanja ni več prejel, kajti dne 5. maja 1944 je umrl junaške smrti v boju v Podkuclju med Breginjem in Brezjami. Letos je jugoslovanska vlada proglasila tega velikega borca za svobodo za narodnega heroja.

Ko je ljudstvo v čedalje večjem obsegu sodelovalo v narodno-osvobodilni borbi, je nastopil čas, da si izvoli svojo oblast, svoje narodno-osvobodilne krajevne odbore za prevzem uprave in čuvanje reda; odbori Osvobodilne fronte pa so se bavili s političnim in kulturnim delom. Ker ni bilo pri nas nikdar šol v materinem jeziku in nismo poznali slovenskih prosvetnih društev, so prihajale k nam igralske skupine, da so prirejale igre, ki so prikazovale življenje ljudstva v borbi proti fašizmu, nastopali so pevski zbori in v nekaterih vaseh so odprli celo slovenske ljudske šole. Naše prebivalstvo je z veseljem poslušalo slovensko besedo na odru in dne 23. julija se je nabralo v Hlodiču 1000 ljudi za tako prireditev.

Za časa narodno-osvobodilne borbe se je razširila v naši deželi tudi tiskana slovenska beseda. Poleg knjižic in listov, ki so jih tiskale razne partizanske organizacije je izhajal tudi «Matajur», ki je bil prvo glasilo beneških Slovencev. Sprva so naši ljudje seveda s težavo čitali, a iz dneva v dan jim je šlo branje lažje in kmalu so prijeli tudi sami za svinčnik in začeli dopisovati v «Matajur» in v druge slovenske partizanske liste. Dopisovali so preprosti delavci, kmetje, matere in otroci z velikim veseljem, saj so pisali v materinem jeziku, katerega se niso mogli naučiti pisati v italijanski šoli. Tako je Beneška Slovenija začela med vojno polagoma brati in pisati v materinem jeziku, dasiravno je bila borba trda, ko je šlo za življenje in smrt.

Vse te pridobitve, ki so stale naše ljudstvo toliko trpljenja, solz in človeških žrtev, so se po končanj vojni razblinile, kajti našemu narodu se gode še danes krivice. Namesto najosnovnejših pravic, ki bi jih morali uživati kot narodna manjšina, nas raznarodujejo in zapostavljajo kakor v dobi fašizma.

(Iz «Matajurja»)

„Soča" bo objavila govor maršala Tita

Najnovejša številka «Soče» bo izšla kot po navadi v petek in bo nudila bralcem celotno vsebino govora maršala Tita na Okroglici in številne slike, posnete 5. in 6. septembra na partizanskem taboru.

PO PREGLEDU PSIHIATROV V UMOBOLNICI V MANTOVI

Trikratnega ubijalca Marro prepeljali v goriške sodne zapore

Proces proti njemu se bo verjetno pričel v Benetkah v začetku marca prihodnjega leta

Goričani se še dobro spominjamo nesrečnega dogodka, ki se je pripetil spomladi lanskega leta v uradu Telve na Korzu. Takrat je goriški trafikant Renzo Marra ustrelil svojega sina in še dve ženski; strašen zločin je pretresel javnost tudi izven goriške pokrajine. Mnogo je bilo govoric o stanju, v katerem je v usodnem trenutku bil Marra. Nekateri so bili mnenja, in so še danes, med njimi predvsem preiskovalni sodniki, da je trikratni ubijalec svoje žrtve ubil v popolnoma treznem stanju. Obratno pa je bilo veliko govoric, ki so trdile nasprotno.

Končno je bil Marra odpeljan tudi v norišnico za kriminalce v Castiglione delle Stiviere v bližni Mantove. Tu so ga dobro pregledali, in zdravniki so ugotovili, da je Marra zločin izvršil v stanju, ki ni značilno za uravnovešenega in umsko zdravega človeka.

Marro so te dni pripeljali v goriške zapore v Ulici Barzellini, kjer bo počakal na proces, ki bi se moral po mnenju nekaterih sodnih uradnikov pričeti v začetku marca v Benetkah.

Vsekakor čaka Marro dosmrtna ječa, ki bi bila omiljena le v slučaju, da sodniki potrdijo ugotovitve zdravnikov norišnice v Mantovi, kar pa je precej dvomljivo.

OBVESTILO goriškega in doberdobskega didaktičnega ravnateljstva

Goriško in doberdobsko didaktično ravnateljstvo za osnovne šole s slovenskim učnim jezikom sporočata, da bodo popravni izpiti za 1., 2. in 4. razred na vseh odvisnih šolah od 21. do 23. t. m..

Popravni izpiti za 3. in 5. razred bodo pa po sledečem urniku:

24. in 25. septembra: v Gorici — Ul. Croce in Ul. Randaccio, v Standrežu, Podgori, Pevmi, Št. Mavru, Števerjanu, Valerišču in Plešivem.

22. in 23. septembra: v Jazbinah.

28. in 29. septembra: v Skrljevem in Mirniku.

21. in 22. septembra: v Ronkah. na Vrhu in v Dolu.

23. in 24. septembra: v Doberdobu, Sovodnjah, Rupi in Jamljah.

25. in 26. septembra: v Tržiču in Gabrijah.

Člani komisij so isti kot pri izpitih 1. roka.

Vpisovanje za šolsko leto 1953-54 bo od 26. do 30. t. m. Pri vpisovanju je treba izročiti 25 lir za spričevalo. Starše otrok, rojenih v letu 1947, opozarjamo, da morajo pri vpisovanju predložiti rojstni list in potrdilo o cepljenju proti kozam in davici.

Novo šolsko leto se prične 1. oktobra z mašo.

Nadalje sporoča začasnemu učiteljstvu, da zapade rok za vlaganje prošenj za nameščanje na večernih šolah dne 25. septembra. Ministrska odredba je na vpogled na razglasni deski v Ul. Croce, pravtako tudi prednostna lestvica za nameščanje učiteljstva v šolskem letu 1953-54.

Vpisovanje na srednjih šolah

Vpisovanje na vseh srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom v Gorici bo od 1. do 25. septembra. Podrobnosti o načinu vpisovanja so razvidne z razglasne deske vsake šole.

Ker rok za vpisovanje ne bo v nobenem primeru podaljšan, se vsem prizadetim priporoča, naj ne odlašajo do zadnjega, da ne bo prevelikega navala in da ne bodo primorani izgubljati časa z dolgim čakanjem.

Izpiti in vpisovanje na tržaški univerzi

V kratkem se bodo na tržaški univerzi pričeli navadni ter diplomski izpiti za akademsko leto 1952-53. Prošnjo na kolkovanem papirju za 100 lir za pripustitev k izpitom, je treba oddati do 10. oktobra. Tisti, ki se pripravljajo za diplomske izpite, pa morajo predložiti disertacijo 20 dni pred izpitom in jo oddati tajništvu fakultete.

Na tržaški univerzi so že v teku vpisovanja za akademsko leto 1953-54 za sledeče fakultete: pravo, politične vede, ekonomsko-trgovske, jezike, filozofija, matematične vede, fizika, matematika in fizika, kemija, pomorska inženerija in mehanična, industrialno-mehanična inženerija, gradbena inženerija.

Prošnjo za vpis s predpisanimi listinami in potrdili o plačanih taksah je treba oddati do 15. novembra 1953.

Glasbena šola v Gorici

Vpisovanje za šolsko leto 1953-54 je dnevno od 9. do 12. ure v šolskih prostorih na Kornu št. 8. Pouk se začne v sredo 16. septembra. Učenci, ki pridejo v Gorico po tem roku, se lahko vpišejo tudi naknadno.

Pričetek pouka na šolah

Solsko skrbništvo je te dni prejelo okrožnico prosvetnega ministrstva, v kateri je napovedan začetek pouka v šolskem letu 1953-54 na vseh šolah.

Na osnovnih šolah se bo pouk pričel v ponedeljek 28. septembra; na nižjih srednjih šolah v ponedeljek 5. oktobra in na vseh ostalih višjih šolah v ponedeljek 12. oktobra.

Obvezne prijave občinskih davkov za leto 1954

Na podlagi člena 274 enotnega besedila zakonov za krajevno financo, ki je bilo odobreno z dekretom z dne 14. septembra 1931 št. 1175, obvešča goriško županstvo davkoplačevalce, naj prijavijo stvari in predmete, ki so podvrženi občinskemu davku, do 20. septembra 1953: Družinski davek, davek na dohodke, od najemnin, davek na vozila z živino, davek na biljarde, davek na patente, davek na obrtne dovolilnice, davek na stroje za kavo, takse na razne znake, davek na pse, davek na živino, davek na klavirje, davek za služkinje, taksa za odstranjevanje odpadkov.

Prijavo je treba napraviti na posebnih formularjih, ki se dobe pri davčnem občinskem uradu v Ul. Crispi št. 5.

Tistim, ki so v letu 1953 že napravili prijavo, je ni treba delati znova, če ni bilo nikakih sprememb.

Kdor bi do določenega dne ne izpolnil prijave, bo moral plačati dodatno takso, ki bo eno tretjino vseh dohodkov (čl. 292 TUFL).

Matura

Licejska in učiteljska matura na slovenskih srednjih šolah v Gorici se prične 21. septembra ob 8.30 in ne 23. septembra, kakor je bilo javljeno.

Obvestilo davkoplačevalcem

Goriško županstvo sporoča, da je od 1. do 15. septembra na vpogled na protokolnem uradu (soba št. 17) izvleček seznama za leto 1954 vseh davkoplačevalcev, ki so obdavčeni z združenimi davki v poljedelstvu (contributi unificati nell'agricoltura).

Interesenti si lahko ogledajo seznam v dopoldanskih urah.

Vozni red

PRIHODI:

Iz Trsta: 5.30, 6.24, 7.55, 8.22*), 8.30, 10.44, 13.55, 17.06, 19.10, 20.31, 23.19

Iz Vidma: 0.23, 4.25, 6.08, 7.21, 8.29, 10.00, 13.56, 15.55, 17.10, 18.30*), 20.13, 21.24.

ODHODI:

Proti Trstu: 0.24, 6.10, 7.23, 8.33, 10.02, 13.58, 15.58, 17.12, 18.32*), 20.17, 21.26.

Proti Vidmu: 4.33, 5.23, 6.29, 7.57, 8.32, 10.46, 13.59, 16.00*), 17.13, 19.15, 20.36, 23.21.

KINO

VERDI, 17: «Od kdaj si moja».
CENTRALE, 17: «Ob mejah zločina», E. O'Brien in E. Terry.
VITTORIA, 17: «Niagara», M. Monroe.
MODERNO, 17: «Ljudstvo šepeta».
LETNI, 17: «Zemlja na desni strani», V. Molnar.

ZOPET NA KRIŽIŠČU PRI MAJNICI

PROMETNA NESREČA brez človeških žrtev

Avtomobil „Alfa Romeo" se je zaletel v tovorni avto in se močno poškodoval

Na znanem križišču pri Majnici se je spet pripetila prometna nesreča, ki pa ni povzročila nikake človeške žrtve. Tokrat je prišlo do trčenja tovornega vozila «Fiat 680» z evidenčno tablico GO 6931, last podjetja Telemacco Caprera iz Gorice, Ul. Michele 3, ki je privozil iz Gorice, in avtom «Alfa Romeo» iz Brescie štev. 40452, ki je vozil takoj za kamionom. Ko je kamion pripeljal do križišča, je zaobrnil na levo, na cesto, ki pelje ob Soči. Avto je pospešil brzino in skušal prehiteti kamion preden bi zaobrnil. Toda ni mu uspelo. Zaletel se je v levo stran kamiona s tako silo, da je bilo treba precej časa, preden so ga odstranili. Na srečo ni bilo žrtev. Avto je zelo poškodovan, tako da bo znašala škoda okrog 200 tisoč lir, medtem ko je kamion dobil le majhne poškodbe. Na kraj je takoj prišla prometna policija s por. Filatijem in brigadirjem Piemontijem.

Roka med valji pralnega stroja

Delavec ima zlomljen drugi, tretji in četrti prst desne roke

Včeraj zjutraj se je hudo ponesrečil na delu 27-letni delavec Antenore Beltram iz Koprive, Ul. Mazzini št. 29. Beltram je zaposlen kot delavec pri podjetju Iglea na Tržaški ulici. Medtem ko je pral pralni stroj, mu je desna roka zašla med valje, ki so mu zmečkali in verjetno zlomili drugi, tretji in četrti prst desne roke. Z rešilnim avtom Zelenega križa so ga odpeljali v bolnico Brigata Pavia. Ko so ga obvezali in mu nudili potrebno pomoč, ga je rešilni avto odpeljali spet domov s prognozo okrevanja v 10 dneh.

Breme poškodovalo delavčevo koleno

V Ul. Lunga št. 58 pri podjetju IPL se je v torek popoldne pripetila nesreča. Nekaj delavcev je prenašalo težak kos lesa in enemu izmed njih je zdrsnil iz rok ter udaril v levo koleno 43-letnega delavca Bentivoglia Cossovela iz Ul. Colombo št. 92. Z avtom podjetja so ponesrečenca najprej odpeljali domov, nato pa v inštitut za zavarovanje proti nezgodam na delu, odkoder so ga zaradi resnosti poškodbe z rešilnim avtom peljali v bolnico Brigata Pavia. Tam je zdravnik ugotovil poškodbo kolena z verjetnim zlomom, zato so ga obdržali v bolnici na opazovanju.

DEŽURNA LEKARNA:

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Urbani-Albanese, Ul. Rossini št. 1 - tel. 24-43.

Saje v dimniku so se vnele

Gasilci so predvčerajšnjim ob 9.30 prihiteli v Ul. Cappuccini 5 v stanovanje Alojzije Grapulin, da bi pogasili ogenj v dimniku, kjer so se vnele saje. S hitrim prihodom so gasilci takoj pogasili plamen in tako preprečili, da ni prišlo do hujšega. Škoda je le malenkostna.

ODREDBA ministrstva za vzgojo za novo šolsko leto

Ministrstvo za vzgojo je te dni razposlalo vsem šolskim skrbništvom novo odredbo z navodili za šolsko leto 1953-54. Na nižjih srednjih in trgovsko obrtnih šolah se bo pouk pričel 5. oktobra, 12. oktobra pa na vseh ostalih višjih srednjih šolah z zaključkom na vseh šolah dne 31. maja 1954. Izjema bo na agrarno-tehničnih in industrijskih šolah, kjer imajo po koncu pouka še praktični pouk.

Ker letošnja razdelitev šolskega leta v dva dela ni pokazala ugodnega uspeha, je ministrstvo za vzgojo odredilo, da se bo prihodnje šolsko leto spet razdelilo na tromesečja, in sicer: 1. tromesečje do 23. decembra, 2. od 7. januarja do 18. marca in 3. od 20. marca do 31. maja.

Božične počitnice bodo od 24. decembra do vključno 6. januarja, velikonočne pa od 15. do vključno 19. aprila. Razen nedelj bodo praznični dnevi še: 1. november, 2. november, 4. november, 8. december, 11. januar (obletnica konkordata med cerkvijo in državo), 19. marec, 25. april (obletnica osvoboditev), 1. maj (praznik dela), 27. maj, 2. junij (proglasitev republike), 17. junij, 29. junij ter dan cerkvenega patrona občine, kjer ima sedež šola.

ŠPORTNI DNEVNIK

TRETJE KOLO JUGOSLOVANSKEGA NOGOMETNEGA PRVENSTVA

Odred je izgubil doma 2:4 (0:1) z Vojvodino iz Novega Sada

Vojvodina po tej zmagi druga na lestvici - Visok poraz Rabotničkega - Tretja neodločena tekma Proleterja

HOCEVAR
kapetan ljubljanskega Odreda.

BEOGRAD, 9. — Danes se je odigralo tretje kolo jugoslovanskega nogometnega prvenstva z naslednjimi rezultati:

BSK - Rabotnički	8:1 (3:1)
Crvena zv. - Spartak	2:1 (2:0)
Lokomotiva-Proleter	2:2 (1:1)
Dinamo - Partizan	2:0 (2:0)
Sarajevo - Radnički	2:0 (0:0)
Vojvodina - *Odred	4:2 (1:0)

Lestvica je po tretjem kolu (brez tekme BSK - Dinamo) naslednja:

Hajduk	3	3	0	0	8:4	6
Vojvodina	3	2	1	0	13:5	5
Dinamo	2	2	0	0	5:1	4
Partizan	3	2	0	1	5:3	4
Crvena zv.	3	1	2	0	3:2	4
Spartak	3	2	0	1	8:7	4
Proleter	3	0	3	0	4:4	3
Radnički	3	1	1	1	4:4	3
BSK	2	1	0	1	11:5	2
Sarajevo	3	1	0	2	4:7	2
Vardar	3	0	1	2	6:8	1
Odred	3	0	1	2	6:9	1
Lokomotiva	3	0	1	2	3:6	1
Rabotnički	3	0	0	3	2:17	0

Nismo prejeli drugih vesti poleg golih rezultatov, zato ne moremo reči kaj več, kako je n. pr. igral Odred, da si je pustil po Vojvodini odvzeti obe točki. Sodeč zgolj po številkah, moramo reči, da je start slovenskega predstavnika v I. ligi slab. Od treh tekem — in od teh dve na domačem igrišču! — je ena sama točka absolutno premalo. Mnogo bolje se drži drugi novinec, Proleter. Trije neodločeni rezultati, in od teh dva na gostovanju eden pa v tekmi s Crveno zvezdo, pomenijo lep uspeh osijeških nogometašev. Tretji novinec, Radnički, je na tujem terenu doživel svoj prvi poraz. Rabotnički pa bo postal, če bo ostalo pri dosedanjem, le dobavljač za dobro goldiferenco, kot je to razvidno pri Vojvodini in BSK.

Doslej še edino Hajduk in Dinamo nista izgubila nobene točke; pri tem pa je treba poudariti, da je prvi igral že dve tekmi izven doma, drugi pa eno.

Nyers - brez plače

MILAN, 9. — Italijanska nogometna zveza je na današnji seji sprejela poleg drugih tudi nekaj sklepov v zvezi z disciplinskimi postopki proti nekaterim igralcem. Med temi je tudi Nyers, za katerega je zveza potrdila prekinitev plače od 1. septembra do tedaj, ko se bo zopet postavil društvu (Inter) na razpolago. Kot je videti, pri Inter nič kaj ne delajo tako, kot bi on hotel.

LONDON, 9. — Rezultati današnjih tekem v Angliji: Skotska liga - Irska liga 4:0. Tekme angleške prve lige:

Bolton - Sheffield Wednesday 2:1; Huddersfield - Manchester City 1:1; Manchester United - Middlesbrough 2:2; Preston - Charlton 2:0; West Bromwich - Newcastle 2:2.

DUNAJ, 9. — Kramerjeva skupina je zaključila danes tukajšnje ekshibicijske igre. Današnji rezultati: Sedgman-Segura 6:3, 6:2; McGregor-Pails 7:5, 6:3.

FILADELFIJA, 9. — Bivši svetovni prvak Ezzard Charles je izgubil še zadnjo možnost, da bi zopet poskušal boriti se za naslov svetovnega prvaka. Izgubil je namreč dvoboj po točkah v desetih krogih s Haroldom Johnstonom, ki je aspirant št. 2 za naslov prvaka srednjetežke kategorije. Izid dvoboja je odločil glavni sodnik, ker so bili ostali sodniki nesoglasni.

Tekmeca pa se bosta še enkrat spoprijela. Johnston je dejal, da bo prihodnjič Charlesa knockautiral; Charles pa je seveda tudi napovedal, da bo Johnstona premagal, ko ga bo imel «izven njegovega domačega dvorišča».

RIM, 9. — Proti Laziu je nastopilo izbrano egiptovsko moštvo, ki pa ni pokazalo nobene odpornosti. Vaterpolisti Lazia so zabili 13 golov (v prvem polčasu 6) in prejeli enega (v prvem polčasu).

Coppi in Bartali v Arezzu

AREZZO, 9. — Mnogo gledalcev je danes prisostvovalo kolesarskim dirkam, ki so se jih udeležili Coppi, Bartali in drugih 13 profesionalcev. Rezultati:

Omnium za moštva profesionalcev. I. Hitrostna dirka: 1. Bartali 10 točk, 2. Atala 6 točk, 3. ex aequo: Bianchi in Welter 3 točke.

II. Na kronometer: 1. Bartali (Bartali-Corrieri) 1:11,4, 2. Atala (Maggini L. - Soldani) 1:12,1, 3. Bianchi (Coppi-Gismondi 1:14,1, 4. Welter (Martini-Bonini) 1:14,2.

III. Zasledovanje (4 krogi 1600 m): 1. Bartali (Bartali-Corrieri), 2. Atala (Maggini L.-Soldani), 3. Bianchi (Coppi F.-Gismondi).

Končni rezultat: 1. Bartali 20 točk, 2. Atala 12, 3. Bianchi 7, 4. Welter 5 točk.

Eliminacijska dirka za profesioniste: 1. Baroni, 2. Milano, 3. Baronti, 4. Carrea.

Velika amerikanska dirka (60 krogov, 24 km) za dvojice — profesioniste: 1. Coppi-Milano 25 točk, 2. Bartali-Corrieri 18, 3. Martini-Baroni 13, 4. Maggini-Soldani 6 točk, 5. Bartolazzi-Gaggero.

* * *

Na kolesarski dirki za veliko evropsko nagrado v Lyonu je zmagal Jean Bobet (Franc.) s 30 točkami; slede: 2. Kubler 18 točk, 3. Varnajo 15, 4. Forestier 15, 5. Fraille 12, 6. Louis Bobet 9, 7. Helln 7, 8. Petrucci 6, 9. Deryck 5, 10. Geminiani 5 točk.

* * *

SCARBOROUGH, 9. — V četrti etapi dirke po Veliki Britaniji je zmagal Clive Parker. Od Italijanov, ki so sodelovali na tej dirki, sta ostala samo še Monti in Pellegrini. Danes je odstopil Gestri, Cioli in Ciancola pa danes nista več startala zaradi slabega zdravstvenega stanja. Ciancola je bil tretji v splošni oceni.

PLAVANJE

Madžarska - Holandska

Teden za Francozi so gostovali v Budimpešti holandski plavalci in plavalke. Pričakovati je bilo, da bo na tem dvoboju dveh evropskih plavalnih velesil prišlo do lepih rezultatov, kar se je tudi res zgodilo. Postavljena sta bila tudi dva nova rekorda: madžarski na 200 m metuljček - moški, holandski pa na 1500 m (toda holandski rekorder je bil šele na tretjem mestu!). Medtem ko so sicer vsepovsod zmagali Madžari in Madžarke, pa je mladi ženskami svetovna prvakinja Wielema pobrala dve zmagi: na 100 m hrbtno in prosto. Pri hrbtnem plavanju med Madžarkami ni imela konkurence, pač pa je postavila odličen čas tudi druga Holandka. Na 100 m prosto pa se je razvila krasna tekma z Madžarko Gyenge in zmago je odločila desetinka sekunde.

V vaterpolu tekmi so nastopili proti močni holandski reprezentanci madžarski mladi vaterpolisti. Z lepo igro je uspelo mladim Madžarom nadvladati goste; zmagali so s 4:2 (2:1).

Rezultati:

MOŠKI. *100 m prosto:* 1. Kadas (M.) 57"9; 2. Domotor (M.) 58"5; 3. Willemse (H.) 58"1; 4. Vreng (H.) 1'06".

200 m metuljček: 1. Tumpek (M.) 2'33"6 (nov madžarski rekord; prejšnji: Fejer 2'34"6); 2. Fejer (M.) 2'40"8; 3. Buyze (H.) 2'43"8; 4. Van Roet (H.) 2'53"2.

400 m: 1. Nyeki (M.) 4'47"4; 2. Csordas (M.) 4'47"4; 3. Tuk (H.) 4'55"; 4. Pitters (H.) 5'10".

Stafeta 4 x 200 m: 1. Madžarska 9'04"3 (Ipacs 2'17", Kettesi 2'19", Domotor 2'15", Kadas 2'13"1).

1500 m prosto: 1. Csordas (M.) 18'58"7; 2. Zaborszki (M.) 19'27"9; 3. Thije (H.) 19'30"5 (nov holandski rekord); 4. Viilemse (H.).

100 m hrbtno: 1. Magyar (M.) 1'08"2; 2. Kliment (M.) 1'10"5; 3. Veen (H.) 1'10"5; 4. Korteveg (H.) 1'12".

200 m prsno: 1. Utassy (M.) 2'43"3; 2. Bekkering (H.) 2'46"1; 3. Arady (M.) 2'46"6; 4. Zijp (H.) 2'51"8.

ŽENSKE. *400 m:* 1. Gyenge (M.) 5'10"8; 2. Szebo (M.) 5'18"7; 3. Bronk (H.) 5'20"4; 4. Vielema (H.) 5'21"2.

200 m prsno: 1. Novak Eva (M.) 2'59"4; 2. Garritsen (H.) 2'59"7; 3. Bruins (H.) 3'00"2; 4. Szekely R. (M.) 3'00"9.

Stafeta 4 x 100 m: 1. Madžarska (Gyenge 1'08", Szegyak 1'08"6, Szoke 1'07", Temes 1'07"7) 4'40"3.

100 m prosto: 1. Wielema (H.) 1'12"8; 2. De Korte (H.) 1'06"9; 3. Temes (M.) 1'07"1; 4. Vonk (H.) 1'08".

100 m hrbtno: 1. Wielema (H.) 1'28"8; 2. De Korte (H.) 1'14"9; 3. Hunyadfi (M.) 1'17"7; 4. Novak (M.) 1'20"4.

100 m metuljček: 1. Szekely (M.) 1'19"6; 2. Gyenge (M.) 1'21"9; 3. Garritsen (H.) 1'22"9; 4. Plak (H.) 1'28"4.

S TURNIRJA V NEUHAUSENU - ŠESTO KOLO

Gligorić v prekinjeni igri s Szabojem v slabši poziciji

Tri zmage in štiri prekinjene partije

Svetozar Gligorić, ki je v prvih štirih igrah dosegel poleg treh remijev tudi prvo zmago, stoji v svoji peti igri (VI. kolo) v slabši poziciji. Poročilo pravi, da bo celo verjetno izgubil, in sicer proti Szaboju, igralcu, ki je prej že tri partije izgubil (Vendar Gligorić ne bo prva žrtev, ker je moral pred madžarskim mojstrom že kloniti tudi Bronstein). Sicer pa zadnja beseda še ni izrečena in mogoče bo Gligorić s Trifunovićevo pomočjo našel kako varianto, da pride vsaj do remija.

Prekinjene so ostale tudi partije Reshewsky - Stahlberg, Bronstein - Euwe in Smislov - Kotov. Tri partije, ki so se končale, pa so dale same zmage in poraze brez remijev. Keresova žrtev je postal Boleslavski, Petrosjanova Najdorf in Averbah je moral zopet kloniti, to pot pred Tajmonovom.

Po VI. kolu vodi Keres s 4 točkami pred Smislovom in Reshewskym 3,5 (1).

Jurij Averbach

Eden na Zahodu manj znanih sovjetskih velemojstrov je 31-letni Jurij Averbach. Njegov vidnejši vzpon je delitev 6.-8. mesta na šampionatu SZ leta 1951, s čimer je dobil pravico udeležbe na lanskem medconskem turnirju za svetovno prvenstvo v švedskem kopališču Saltjoebadenu, kjer je delil 5.-8. mesto z Gligorićem, Stahlbergom in Szabojem in dobil naslov velemojstra. On spada s Petrosjanom in Gallerjem še vedno med velike uganke veleturnirja kandidatov. V prvih štirih kolih je igral z zelo močnimi nasprotniki in dosegel lep uspeh: remi s Smislovom, Reshewskym in Bronsteinom in celo zmago s Keresom. V petem kolu pa je naletel na Gligorića in partija se je končala s prvim porazom za Averbacha in prvo zmago za Gligorića, ki je do petega kola dosegel tri remije in eno zmago; v prvem kolu je bil prost.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 73-38 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Trg revolucije 19 tel. 20-009 tekoči račun pri Komunalni banki v